

Forest Department

বেৰেংগাবাৰী পৰিৱেশ উন্নয়ন সমিতি (ই ডি চি)

মানাহ ব্যাঘ্ৰ প্ৰকল্প
বাঁশবাৰী বন সংমণ্ডল

ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা

(২০১৬-১৭ৰ পৰা ২০২৬-২৭লৈ)

প্ৰস্তুতকৰ্তা

বেৰেংগাবাৰী পৰিৱেশ উন্নয়ন সমিতি (EDC)ৰ দ্বাৰা প্ৰস্তুত

সহায়কাৰী

অসম বন বিভাগ

আৰু

ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা আৰু জীৱিকাৰ সুযোগ বৃদ্ধিৰ বাবে গঠিত মহাজোঁট (কম্পেল', COMPELO)

[আই আই ই (IIE) আৰু আৰ জি ভি এন (RGVN)]

জুলাই, ২০১৬

Field Director Manas Tiger Project
Barpeta Road, Assam

সংক্ষিপ্ত শব্দৰ সম্পূৰ্ণ নামৰ তালিকা

সংক্ষিপ্ত	সম্পূৰ্ণ নাম
এ এফ ডি (AFD)	এজেন্সী ফ্ৰান্সিচ ডি ডেভেলপমেণ্ট
এ পি এফ বি চি (APFBC)	বন আৰু জৈৱ বৈচিত্ৰ্য সংৰক্ষণৰ অসম প্ৰকল্প (আছাম প্ৰজেক্ট অন ফৰেষ্ট এণ্ড বায়'ডাইভাৰ্ছিটি কনজাৰভেচন)
এ এফ ডি (AFD)	ফ্ৰান্স উন্নয়ন এজেন্সী (এজেন্সী ফ্ৰান্সিচ ডি ডেভেলপমেণ্ট)
বি পি এল (BPL)	দাৰিদ্ৰ্য সীমাৰেখাৰ তলৰ (বিল' পভাৰ্টী লাইন)
চি এম এল (CML)	ক্ষুদ্ৰ বিত্তীয় সাহায্য আৰু জীৱিকা কেন্দ্ৰ (চেন্টাৰ ফৰ মাইক্ৰ'-ফাইনেঞ্চ এণ্ড লাইভলিহুড)
কম্পেল' (COMPELO)	ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা আৰু জীৱিকাৰ সুযোগ বৃদ্ধিৰ বাবে গঠিত মহাজোঁট কনছাল্টিং ছাৰ্ভিচ ফৰ মাইক্ৰ'প্লেনিং এনহেনচিং লাইভলিহুড অপৰচুনিটিজ
ই পি এ (EPA)	প্ৰাৰম্ভিক কাৰ্যসূচী (এণ্টি পইণ্ট এক্টিভিটী)
জি আই এছ (GIS)	ভৌগোলিক তথ্য ব্যৱস্থা (জিঅ'গ্ৰাফিকেল ইনফৰ্মেচন ছিষ্টেম)
এইচ এ (Ha)	হেক্টৰ
আই আই ই (IIE)	ভাৰতীয় উদ্যমিতা প্ৰতিষ্ঠান (ইণ্ডিয়ান ইনষ্টিটিউট অব্ এণ্ট্ৰ'প্ৰিনাৰ্শ্বিপ)
জে এফ এম চি (JFMC)	যৌথ বন পৰিচালনা সমিতি (জইণ্ট ফৰেষ্ট মেনেজমেণ্ট কমিটী)
কে জি (Kg)	কিলোগ্ৰাম
কে এম (Km)	কিলোমিটাৰ
এম টি (MT)	মেট্ৰিক টন
এন টি এফ পি (NTFP)	কাঠ ভিন্ন বন উৎপাদন (নন টিম্বাৰ ফৰেষ্টে প্ৰডিউচ)
এন ডব্লিউ এফ পি (NWFP)	কাঠ ভিন্ন বন উৎপাদন (নন উড ফৰেষ্টে প্ৰডিউচ)
পি ডি এছ (PDS)	ৰাজহুৱা বিতৰণ ব্যৱস্থা (পাব্লিক ডিষ্ট্ৰিবিউচন ছিষ্টেম)
পি আৰ এ (PRA)	অংশগ্ৰহণমূলক গ্ৰাম্য পৰিমাণ (পাৰ্টিচিপেটৰী ৰুৰেল এপ্ৰাইজেল)
আৰ জি ভি এন (RGVN)	ৰাষ্ট্ৰীয় গ্ৰামীণ বিকাশ নিধি
আৰ এছ (Rs)	ভাৰতীয় টকা
এছ এইচ জি (SHG)	আত্মসহায়ক গোট (ছেল্ফ-হেল্প গ্ৰুপ)
ভি চি ডি চি (VCDC)	গাঁও পৰিষদ উন্নয়ন সমিতি (ভিলেজ কাউন্সিল ডেভেলপমেণ্ট কমিটী)

বেবেংগাবাৰী পৰিৱেশ উন্নয়ন সমিতি
(ক্ষেত্ৰ সঞ্চালক, মানাহ ব্যাঘ্ৰ প্ৰকল্প)
১০ বছৰৰ বাবে ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা
(জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনা আৰু বন উন্নয়ন পৰিকল্পনা)

সূচীপত্ৰ

অধ্যায়	শিৰোনাম	পৃষ্ঠা নং
১	পৰিচয়	৪
২	গাঁৱৰ আৰ্থ-সামাজিক ৰূপৰেখা	৫
৩	জীৱিকাৰ সুবিধা বিশ্লেষণ	১১
৪	জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনা	১৫
৫	বন উন্নয়ন পৰিকল্পনা	১৯
—	পৰিশিষ্টৰ তালিকা	২৪

অধ্যায়-১ : ভূমিকা

<p>প্রকল্প সম্পর্কে</p>	<p>অসম বন আৰু জৈৱ-বৈচিত্ৰ্য সংৰক্ষণ প্ৰকল্প (আছাম প্ৰজেক্ট অন ফৰেষ্ট এণ্ড বায়'ডাইভাৰ্ছিটি কনজাৰ্ভেচন)ৰ উদ্দেশ্য হৈছে— 'নিৰ্দিষ্ট এলেকাৰ বনাঞ্চলৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল জনগোষ্ঠীসমূহৰ অংশগ্ৰহণেৰে আৰু বনজ আৰু বনজবহিৰ্ভূত সম্পদৰ বহনক্ষম ব্যৱহাৰৰ জৰিয়তে তেওঁলোকৰ জীৱিকা সুনিশ্চিত কৰিবলৈ বিশেষ গুৰুত্ব আৰোপ কৰাৰ লগতে বহুমুখী সুসংহত পৰিকল্পনাৰে অসমত স্থিতিশীল বন আৰু জৈৱ-বৈচিত্ৰ্য সংৰক্ষণ আৰু পৰিচালনাৰ ব্যৱস্থা কৰা।' প্ৰকল্পটোৰ লক্ষ্য হৈছে— 'বনাঞ্চলৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল জনগোষ্ঠীসমূহৰ সহযোগত তেওঁলোকৰ জীৱিকা আৰু জৈৱ-বৈচিত্ৰ্য সংৰক্ষণ আৰু স্থিতিশীল ব্যৱহাৰৰ জৰিয়তে বনাঞ্চল সংৰক্ষণ আৰু পৰিৱেশতন্ত্ৰক পুনৰুদ্ধাৰ কৰা।'</p> <p>এই প্ৰকল্পটোলৈ আৰ্থিক অনুদান আগবঢ়াইছে এজেণ্টী ফ্ৰান্সিছ ডি ডেভেলপমেণ্ট অৰ্থাৎ ফ্ৰান্স ডেভেলপমেণ্ট এজেণ্টীয়ে। সহযোগ কৰিছে অসম চৰকাৰে। প্ৰকল্পটোৰ পৰিকল্পনা, ৰূপায়ণ, নিৰীক্ষণ, সমন্বয় আৰু ব্যৱস্থাপনাকে ধৰি সকলো কামৰ দায়িত্বত আছে আছাম প্ৰজেক্ট অন ফৰেষ্ট এণ্ড বায়'ডাইভাৰ্ছিটি কনজাৰ্ভেচন ছ'চাইটি।</p>
<p>ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা আৰু জীৱিকা উন্নয়ন</p>	<p>বজাৰৰ সম্ভাৱনীয়তাভিত্তিক মূল্য সংযোজনৰ জৰিয়তে জীৱিকাৰ কাম-কাজ উন্নত কৰিবলৈ প্ৰকল্পটোত উদ্যোগমূলক বিকাশ, উৎপাদিত সামগ্ৰীৰ প্ৰক্ৰিয়াকৰণৰ জৰিয়তে মূল্য সংযোজন আৰু বিপণনৰ ওপৰত গুৰুত্ব দিয়া হৈছে। জনসংখ্যা বৃদ্ধিৰ লগে লগে বনজ সম্পদ ওপৰত বৃদ্ধি পোৱা হেঁচাৰ পৰিপ্ৰেক্ষিতত এনে পদক্ষেপ জৰুৰী হৈ পৰিছে। বজাৰ সম্ভাৱনীয়তাৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি বৰ্তমানে উপলব্ধ বনজ আৰু জৈৱ-বৈচিত্ৰ্য সামগ্ৰী আৰু সেৱাসমূহত মূল্য সংযোজনৰ উপায় উদ্ভাৱন কৰাটো প্ৰয়োজন হৈ পৰিছে। তদুপৰি, বনাঞ্চলভিত্তিক জীৱিকাৰ বাহিৰে জীৱিকাৰ অন্য পথ বিচাৰি উলিওৱা আৰু দক্ষতা বিকাশ পদক্ষেপৰ জৰিয়তে সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যসকলৰ সক্ষমতা বৃদ্ধি কৰাও দৰকাৰ।</p> <p>প্ৰকল্পটোৰ অধীনত ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা আৰু জীৱিকা উন্নয়নৰ কাৰ্যসূচী ৰূপায়ণৰ বাবে ভাৰতীয় উদ্যমিতা প্ৰতিষ্ঠান (ইণ্ডিয়ান ইনষ্টিটিউট অব্ এণ্টাৰপ্ৰিনিঅ'ৰশ্বিপ, আই আই ই), গুৱাহাটী আৰু ৰাষ্ট্ৰীয় গ্ৰামীণ বিকাশ নিধি (আৰ জি ভি এন), আৰু 'চেণ্টাৰ ফৰ মাইক্ৰ' ফাইনেন্স এণ্ড লাইভলিহুড' (চি এম এল)ক লৈ এখন সমিতি গঠন কৰা হৈছে। এই সমিতিখনৰ নাম দিয়া হৈছে— 'ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা আৰু জীৱিকাৰ সুযোগ বৃদ্ধিৰ বাবে গঠিত মহাজোঁট (কনছাল্টিং ছাৰ্ভিচ ফৰ মাইক্ৰ'প্লেনিং এনহেলপিং লাইভলিহুড অপচুনিটিজ)' চমুকৈ কম্পেল'।</p> <p>প্ৰকল্পটোৰ নিৰ্দেশনা মতে এই ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাত অন্তৰ্ভুক্ত হৈ আছে 'গাঁও আৰু বন বিভাগৰ বিভিন্ন অভিযান... বনাঞ্চলৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল সদস্যক জীৱিকাৰ ক্ষেত্ৰত সহায় কৰা আৰু স্থিতিশীল বন ব্যৱস্থাপনাক এক প্ৰসাৰিত লক্ষ্য হিচাপে গণ্য কৰা।' বন উন্নয়ন আৰু জীৱিকা উন্নয়ন উভয় লক্ষ্যকে এই প্ৰকল্পত সামৰি লোৱা হৈছে।</p>
<p>বেৰেংগাবাৰী ই ডি চিৰ বাবে ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা</p>	<p>অসমৰ বাক্সা জিলাত অৱস্থিত বেৰেংগাবাৰী ই ডি চিৰ বাবে ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা এই নথিত আগবঢ়োৱা হৈছে। বেৰেংগাবাৰী ই ডি চি বিটিচি বন সংমণ্ডলৰ অধীনস্থ বাক্সা বনাঞ্চলিক প্ৰশাসনৰ অন্তৰ্গত। এই ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা গাঁওখনত বাস কৰা সম্প্ৰদায়সমূহৰ পুৰুষ আৰু মহিলাসকলৰ সদস্যৰ অংশগ্ৰহণৰ ভিত্তিত প্ৰস্তুত কৰা হৈছে।</p>

	<p>২০১৬ চনৰ জুলাই গুৱাহাটীস্থ ভাৰতীয় উদ্যমিতা প্ৰতিষ্ঠান (আই আই ই)ৰ কৰ্মচাৰী আৰু গাঁওবাসীৰ অংশগ্ৰহণেৰে সম্পন্ন কৰা গ্ৰাম্য অংশগ্ৰহণমূলক কাৰ্যসূচী (পি আৰ এ)ৰ জৰিয়তে এই নথি প্ৰস্তুত কৰা হৈছে। প্ৰকল্প নিৰ্দেশনা অনুসৰি আই আই ইয়ে ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা প্ৰস্তুত কৰিছে। ২০১৬ চনৰ জুলাই মাহত অনুষ্ঠিত আলোচনাৰ অন্তত এই নথি চূড়ান্ত কৰা হৈছে।</p>
--	--

অধ্যায়-২ : গাঁৱৰ আৰ্থ-সামাজিক ৰূপৰেখা

<p>অৱস্থিতি</p>	<p>বেৰেংগাবাৰী গাঁৱৰ বাসিন্দাসকলক সামৰি লোৱাৰ বাবে বেৰেংগাবাৰী পৰিবেশ উন্নয়ন কমিটী গঠন কৰা হৈছিল। অসমৰ বাক্সা জিলাৰ মানাহ ব্যাঘ্ৰ প্ৰকল্পৰ ক্ষেত্ৰ সঞ্চালকৰ অধীনস্থ বাঁশবাৰী ভিচিডিচিৰ অন্তৰ্গত হৈছে ইডিচিৰ এলেকাসমূহ।</p> <p>পৰিশিষ্ট-১ : গাঁৱৰ মানচিত্ৰ আৰু জি আই এছ মানচিত্ৰ</p>																						
<p>ই ডি চিৰ মূল তথ্য</p>	<p>বেৰেংগাবাৰী ই ডি চিৰ মূল তথ্য তলত উল্লেখ কৰা হ'ল।</p> <p style="text-align: center;">তালিকা-ক</p> <table border="1" style="width: 100%;"> <tr> <td>ই ডি চিৰ নাম</td> <td>বেৰেংগাবাৰী</td> </tr> <tr> <td>বসতিস্থান</td> <td>বেৰেংগাবাৰী</td> </tr> <tr> <td>ৰাজহ গাঁও</td> <td>বেৰেংগাবাৰী</td> </tr> <tr> <td>গাঁও পঞ্চায়ত/ভি চি ডি চি</td> <td>বাঁশবাৰী</td> </tr> <tr> <td>ৰাজহ খণ্ড</td> <td>জালাহ</td> </tr> <tr> <td>জিলা</td> <td>বাক্সা</td> </tr> <tr> <td>বন সংমণ্ডল</td> <td>ক্ষেত্ৰ সঞ্চালক, মানস ব্যাঘ্ৰ প্ৰকল্প</td> </tr> <tr> <td>বন আঞ্চলিক</td> <td>বাঁশবাৰী</td> </tr> <tr> <td>বন লাট</td> <td>বেৰেংগাবাৰী</td> </tr> <tr> <td>গঠনৰ বছৰ</td> <td>২০১৩</td> </tr> <tr> <td>জে এফ এম চিৰ চাৰিসীমা</td> <td> তলত উল্লেখ কৰা ধৰণে : জি পি এছ স্থানাংক ২৬°৩৯'৩১.৬' উত্তৰ ৯১°০১'৪৩.১' পূব উত্তৰ : মানাহ ৰাষ্ট্ৰীয় উদ্যান দক্ষিণ : বাঁশবাৰী গাঁও পশ্চিম : বেঁকী নদী পূব : মাদলীঝৰা কাঁহিবাৰী গাঁও </td> </tr> </table> <p>উৎস : ই ডি চিৰ তথ্য আৰু ২০১৬ চনৰ জুন মাহত অনুষ্ঠিত পি আৰ এৰ অনুশীলনৰ সময়ত হোৱা আলোচনা।</p> <p>অতিৰিক্ত বৰ্ণনা তথ্য-I ৰ তালিকা-১ত প্ৰদান কৰা হৈছে (পৰিশিষ্ট তালিকাত)।</p>	ই ডি চিৰ নাম	বেৰেংগাবাৰী	বসতিস্থান	বেৰেংগাবাৰী	ৰাজহ গাঁও	বেৰেংগাবাৰী	গাঁও পঞ্চায়ত/ভি চি ডি চি	বাঁশবাৰী	ৰাজহ খণ্ড	জালাহ	জিলা	বাক্সা	বন সংমণ্ডল	ক্ষেত্ৰ সঞ্চালক, মানস ব্যাঘ্ৰ প্ৰকল্প	বন আঞ্চলিক	বাঁশবাৰী	বন লাট	বেৰেংগাবাৰী	গঠনৰ বছৰ	২০১৩	জে এফ এম চিৰ চাৰিসীমা	তলত উল্লেখ কৰা ধৰণে : জি পি এছ স্থানাংক ২৬°৩৯'৩১.৬' উত্তৰ ৯১°০১'৪৩.১' পূব উত্তৰ : মানাহ ৰাষ্ট্ৰীয় উদ্যান দক্ষিণ : বাঁশবাৰী গাঁও পশ্চিম : বেঁকী নদী পূব : মাদলীঝৰা কাঁহিবাৰী গাঁও
ই ডি চিৰ নাম	বেৰেংগাবাৰী																						
বসতিস্থান	বেৰেংগাবাৰী																						
ৰাজহ গাঁও	বেৰেংগাবাৰী																						
গাঁও পঞ্চায়ত/ভি চি ডি চি	বাঁশবাৰী																						
ৰাজহ খণ্ড	জালাহ																						
জিলা	বাক্সা																						
বন সংমণ্ডল	ক্ষেত্ৰ সঞ্চালক, মানস ব্যাঘ্ৰ প্ৰকল্প																						
বন আঞ্চলিক	বাঁশবাৰী																						
বন লাট	বেৰেংগাবাৰী																						
গঠনৰ বছৰ	২০১৩																						
জে এফ এম চিৰ চাৰিসীমা	তলত উল্লেখ কৰা ধৰণে : জি পি এছ স্থানাংক ২৬°৩৯'৩১.৬' উত্তৰ ৯১°০১'৪৩.১' পূব উত্তৰ : মানাহ ৰাষ্ট্ৰীয় উদ্যান দক্ষিণ : বাঁশবাৰী গাঁও পশ্চিম : বেঁকী নদী পূব : মাদলীঝৰা কাঁহিবাৰী গাঁও																						

<p>কাৰ্যকৰী আৰু সাধাৰণ সমিতিৰ সংক্ষিপ্ত বিৱৰণ</p>	<p>ই ডি চিৰ কাৰ্যনিৰ্বাহক সমিতি আৰু সাধাৰণ সমিতিৰ সংক্ষিপ্ত বিৱৰণ তলৰ তালিকাত দিয়া হ'ল।</p> <p>তালিকা-খ : কাৰ্যকৰী আৰু সাধাৰণ সমিতিৰ সংক্ষিপ্ত বিৱৰণ</p> <table border="1" data-bbox="517 405 1401 707"> <tr> <td>সভাপতিৰ নাম</td> <td>টিকেদ্র কলিতা</td> </tr> <tr> <td>সম্পাদকৰ নাম</td> <td>পৰিপদ মেধি, এফ আৰ-ই</td> </tr> <tr> <td>পঞ্জীয়ন নং</td> <td>এম টি পি / ইডিচি/০১ তাৰিখ : ১০/৪/১৬</td> </tr> <tr> <td>কাৰ্যকৰী সমিতিৰ সদস্য সংখ্যা</td> <td>পুৰুষ : ১১ মহিলা : ০৪</td> </tr> <tr> <td>সাধাৰণ সমিতিত সদস্যৰ সংখ্যা</td> <td>প্ৰতিঘৰে এজনকৈ প্ৰাপ্তবয়স্ক</td> </tr> </table> <p>উৎস : ই ডি চিৰ তথ্য।</p>	সভাপতিৰ নাম	টিকেদ্র কলিতা	সম্পাদকৰ নাম	পৰিপদ মেধি, এফ আৰ-ই	পঞ্জীয়ন নং	এম টি পি / ইডিচি/০১ তাৰিখ : ১০/৪/১৬	কাৰ্যকৰী সমিতিৰ সদস্য সংখ্যা	পুৰুষ : ১১ মহিলা : ০৪	সাধাৰণ সমিতিত সদস্যৰ সংখ্যা	প্ৰতিঘৰে এজনকৈ প্ৰাপ্তবয়স্ক
সভাপতিৰ নাম	টিকেদ্র কলিতা										
সম্পাদকৰ নাম	পৰিপদ মেধি, এফ আৰ-ই										
পঞ্জীয়ন নং	এম টি পি / ইডিচি/০১ তাৰিখ : ১০/৪/১৬										
কাৰ্যকৰী সমিতিৰ সদস্য সংখ্যা	পুৰুষ : ১১ মহিলা : ০৪										
সাধাৰণ সমিতিত সদস্যৰ সংখ্যা	প্ৰতিঘৰে এজনকৈ প্ৰাপ্তবয়স্ক										
<p>পৰিয়াল আৰু জনসংখ্যা গাঁথনি</p>	<p>গাঁওখনত মুঠ ২০০টা পৰিয়াল আছে। ইয়াৰে ৮০ শতাংশ পৰিয়াল দৰিদ্ৰ সীমাৰেখাৰ তলত বাস কৰে। মহিলা নেতৃত্বাধীন পৰিয়ালৰ সংখ্যা আঠটা। মুঠ জনসংখ্যা ১৫৭০ জন। ২০০ টা পৰিয়ালৰ ৮২ টা অনুসূচিত জাতি, ৭১ টা অনুসূচিত জনজাতি, ৪৩ টা অন্যান্য পিছপৰা শ্ৰেণী আৰু চাৰিটা পৰিয়াল সাধাৰণ শ্ৰেণীৰ।</p> <p>তালিকা ২.১ আৰু ২.২ত এই সংক্ৰান্তত অধিক তথ্য দিয়া হৈছে।</p> <p>ইয়াৰ পৰা এইটো জনা যায় যে-</p> <ol style="list-style-type: none"> ১. পৰিয়ালৰ গড় সদস্য সংখ্যা ৮। ২. গাঁওখনৰ লিংগানুপাত হৈছে প্ৰতি ১০০০জন পুৰুষৰ বিপৰীতে মহিলাৰ সংখ্যা ৯৬২। 										
<p>শিক্ষা আৰু দক্ষতা বিকাশ</p>	<p>মুঠ জনসংখ্যাৰ ৪১ শতাংশ শিক্ষিত আৰু ৫৯ শতাংশ নিৰক্ষৰ। মুঠ জনসংখ্যাৰ আধাখিনি লোকেই বিদ্যালয় পৰ্যায়ৰ শিক্ষাৰে শিক্ষিত। মুঠ জনসংখ্যাৰ নিচেই সামান্য সংখ্যকেহে মহাবিদ্যালয় পৰ্যায়ৰ বা উচ্চ শিক্ষা লাভ কৰিছে।</p> <p>আনুষ্ঠানিক আৰু অনানুষ্ঠানিক দুই ধৰণে জীৱিকাৰ দক্ষতাসমূহ আহৰণ কৰা হয়। ই ডি চিৰ ক্ষেত্ৰত, অনানুষ্ঠানিক মানে হৈছে দক্ষতা বিকাশৰ পৰম্পৰাগত পদ্ধতি। নিম্নোক্ত ক্ষেত্ৰসমূহত মানুহৰ দক্ষতা আছে —</p> <ol style="list-style-type: none"> (ক) উদ্যানশাস্ত্ৰ (খ) কৃষি (গ) পশুধন (ঘ) হস্ততাঁত <p>সমগ্ৰ দেশৰ লগতে ৰাজ্যখনতো আনুষ্ঠানিক দক্ষতা উন্নয়নৰ কাৰ্যসূচী প্ৰসাৰৰ বাবে চৰকাৰে সক্ৰিয় ভূমিকা পালন কৰি আহিছে। বসতি অঞ্চল বা ইয়াৰ পাৰ্শ্বৱৰ্তী অঞ্চলসমূহত এই ধৰণৰ কোনো কৰ্মসূচী ৰূপায়ণৰ জৰিয়তে গাঁওখন উপকৃত হোৱা বুলি জানিব পৰা হোৱা নাই।</p>										

<p>মাটি</p>	<p>ভূমিভাগ দ' এলুভিয়াল হিমালয়ান বিটোত মাটি। এনে ভূমিভাগ সাৰুৱা হোৱা বাবে ই বিভিন্ন ধৰণৰ শস্যৰ খেতিৰ বাবে উপযোগী।</p> <p>খৰস্ৰোতা মানাহ নদীয়ে থিয় পাহাৰীয়া অঞ্চলৰ পৰা আহি এই সমভূমিত কিছু গতি হ্রাস কৰে, ফলত পানীয়ে কঢ়িয়াই নিয়া শিল, বালি, পলস আৰু আন আন গোটা বস্তু ইয়াতে পেলাই যোৱাৰ ফলত ভূমিভাগ এলুভিয়াল হোৱাৰ লগতে শিল-বালি আদি মিশ্ৰিত হয়।</p>
<p>পানী</p>	<p>চুগশিল আৰু বালিৰ প্ৰলেপৰ ওপৰত উত্তৰৰ ভাবৰ চাভান্না অঞ্চলত শিল-বালিৰ তৰফৰ বাবে বানপানীয়ে সৃষ্টি কৰা পলসৰ বাবে পানীৰ স্তৰ হ্রাস পায়। দক্ষিণৰ টেৰাই ঘাঁহনি উৎকৃষ্ট পলসেৰে ভৰপূৰ আৰু পানীৰে সিক্ত হৈ থকা বাবে কৃষি বাবে উপযুক্ত। উদ্যানখনৰ পশ্চিমত মানস নদীত বাৰিষা কালত বাঢ়নী পানীয়ে উপচি পেলায় যদিও নদীখন এটলীয়াকৈ বৈ যোৱাৰ বাবে দীঘলীয়া সময়ৰ বাবে পানীৰে ওফন্দি নাথাকে। ওখ স্থানত আশ্ৰয় লোৱাৰ সুবিধা ফলৰ বাবে জীৱ-জন্তু পানীত ডুবা ঘটনা যথেষ্ট কম।</p>
<p>জলবায়ু, উষ্ণতা আৰু বৰষুণ</p>	<p>ইডিচিৰ বতৰ আদৰ্শ গ্ৰীষ্মকালীন। অঞ্চলটোৰ বাৰ্ষিক বৰষুণৰ পৰিমাণ হৈছে ৩০০০-৪০০০ মিঃ মিঃ।</p> <p>শীতকাল (ডিচেম্বৰ-ফেব্ৰুৱাৰী) : ঠাণ্ডা বতৰ আৰু কুঁৱলী শীতকালৰ বৈশিষ্ট্য। এই সময়ত অঞ্চলটোৰ তাপমাত্ৰা হৈছে ২০ ডিগ্ৰী চেলছিয়াছ। পাঁচ ডিগ্ৰী চেলছিয়াছ। জানুৱাৰী আটাইতকৈ বেছি ঠাণ্ডা মাহ। বাৰ্ষিক গড় বৰষুণৰ পৰিমাণ ১১৪ মিঃ মিঃ আৰু আৰ্দ্ৰতা ৭৭+৫ শতাংশ।</p> <p>প্ৰাক্-মৌচুমী (মাৰ্চ-মে') : শীতকালৰ পৰা গ্ৰীষ্মকালৰ মাহৰ সময় হৈছে প্ৰাক মৌচুমী কাল। এই সময়ত দ্ৰুতগতিত তাপমাত্ৰা বৃদ্ধি পোৱাটো চাৰিত্ৰিক বৈশিষ্ট্য। এই কালছোৱাৰ শেষৰফালে বিজুলী-গাজনি, চেৰেকণিৰে প্ৰবল বৃষ্টিপাত হয়। এই সময়ৰ বাৰ্ষিক গড় বৰষুণ হৈছে ৫১৮.৭০ মিঃ মিঃ। প্ৰাক্-মৌচুমী কালত অধিকাংশ সময় বতৰ ডাৱৰীয়া হৈ থাকে। এই সময়ৰ গড় উষ্ণতা ২৩ ডিগ্ৰী চেলছিয়াছ +৫ ডিগ্ৰী চেলছিয়াছ আৰু আৰ্দ্ৰতা ৭০+৫ শতাংশ।</p> <p>মৌচুমী (জুন-ছেপ্টেম্বৰ) : বছৰটোৰ আটাইতকৈ বৰ্ষাকালীন সময় হৈছে মৌচুমী কাল। মাহিলী গড় বৰষুণৰ পৰিমাণ হৈছে ২৮৬০ মিঃ মিঃ। গড় উষ্ণতা হৈছে ২৭.১৭ ডিগ্ৰী চেলছিয়াছ। উষ্ণতাৰ গড় দৈনিক পৰিসীমা হৈছে ছয় ডিগ্ৰী চেলছিয়াছ। আৰ্দ্ৰতাৰ পৰিমাণ ৮২+৫ শতাংশ লৈ বৃদ্ধি পাইছে। আগষ্টৰ মাহত সৰ্বাধিক গৰম হয়।</p> <p>ৰিট্ৰেটিং মৌচুমী (অক্টোবৰ-নৱেম্বৰ) : ছেপ্টেম্বৰ শেষৰফালে বৰষুণৰ পৰিমাণ হ্রাস পায় আৰু বতৰ ফৰকাল হয়। সময় পাৰ হোৱাৰ লগে লগে উষ্ণতা ক্ৰমান্বয়ে হ্রাস আৰু কুঁৱলী পৰিবলৈ আৰম্ভ কৰে। গড় উষ্ণতা হৈছে ২৭ ডিগ্ৰী চেলছিয়াছ +২। বাৰ্ষিক গড় বৰষুণৰ পৰিমাণ হৈছে ১৪০০ মিঃ মিঃ আৰু বৰষুণৰ দিন কম হয়। এই সময়ত আৰ্দ্ৰতাৰ পৰিমাণ হৈছে ৮২+৫ শতাংশ।</p>
<p>বন আৰু জৈৱ-বৈচিত্ৰ্য</p>	<p>(ক) বনাঞ্চলৰ প্ৰকাৰ : ইয়াৰ বনাঞ্চলত মূলতঃ চিদা, আজাৰ, খকন, গমাৰি, তিতাচপা আদি গছ পোৱা যায়। ই ডি চিৰ গাঁৱত যথেষ্ট পৰিমাণে নেমু গছ আছে। কঁঠাল, বাঁহ আদিও গাঁওবোৰত পোৱা যায়।</p>

<p>ভূমি ব্যৱহাৰৰ ধৰণ</p>	<p>পৰিশিষ্ট ২ত গাঁৱৰ ভূমি ব্যৱহাৰৰ নমুনা দিয়া হৈছে। ইয়াৰ পৰা গাঁৱৰ ভূমি ব্যৱহাৰৰ ধৰণ এনেধৰণে দেখা যায় - কৃষিৰ বাবে ব্যৱহৃত ভূমি : ৩১.২৮ শতাংশ স্থায়ী বসতিৰ অঞ্চল : ২৮.১৭ শতাংশ চাহ বাগিচা : ৯.০৬ শতাংশ খেতি কৰিব পৰা জলাশয় : ৩.১০ শতাংশ</p>
<p>ভূমি ধাৰণ</p>	<p>পৰিয়ালসমূহত ভূমি অধিগ্ৰহণৰ প্ৰকাৰ তথ্য-১ৰ তালিকা-৩ত দিয়া হৈছে। সেইমতে দেখা যায় — ১০০ শতাংশ পৰিয়াল উপাস্ত কৃষক (২ হেক্টৰতকৈ কম)</p>
<p>পশুধন</p>	<p>গাঁওখনৰ মুঠ পশুধন ১০৪৬। নিম্নোক্ত তালিকাত প্ৰতিটো পৰিয়ালে গড় হিচাপে পোহা পশুধনৰ তালিকা দিয়া হ'ল— গৰু — ৩০০ ছাগলী — ১৩৩ গাহৰি — ৫৩ হাঁহ-কুকুৰা — ৫৬০ উপৰোক্ত বিষয়ত বিতংভাৱে তথ্য-১ৰ তালিকা-৪ ত উল্লেখ কৰা হৈছে।</p>
<p>গাঁৱৰ আন্তঃগাঁথনি আৰু যোগাযোগ ব্যৱস্থা</p>	<p>যিকোনো জনবসতি অঞ্চলতে সাধাৰণ আন্তঃগাঁথনিৰ উপলব্ধতাই জীৱিকাৰ বহনক্ষম উপায় বিকাশত সহায় কৰে। গাঁওখনত বৰ্তমানৰ আন্তঃগাঁথনি সন্তোষজনক নহয়। তথ্য-১ৰ তালিকা-৫ত উল্লেখ কৰামতে গাঁওখনৰ বৰ্তমানৰ আন্তঃগাঁথনি এনেধৰণৰ— বস্তুগত আন্তঃগাঁথনি : খাছালগুৰি ই ডি চিৰ অধিবাসীসকল ন্যূনতম প্ৰাকৃতিক গাঁথনি যেনে পৰিবহণ, পানী যোগান, ৰাজহুৱা বিতৰণ ব্যৱস্থা আৰু মোবাইল সংযোগ আদিৰ পৰা বঞ্চিত। শিক্ষা আৰু স্বাস্থ্যৰ সুবিধা : গাঁওখনত ন্যূনতম শিক্ষা আৰু স্বাস্থ্যৰ সুবিধা আছে। ৰাজহুৱা পৰিবহণৰ ব্যৱস্থা নাই। বিভিন্ন স্থানলৈ চলাচলৰ বাবে গাঁওবাসীয়ে চাইকেল ব্যৱহাৰ কৰে। চৰকাৰী কাৰ্যালয় : চৰকাৰী কাৰ্যালয় (যেনে আৰক্ষী থানা, গাঁও পঞ্চায়তৰ কাৰ্যালয়, ৰাজহ চক্ৰ কাৰ্যালয়, বন লাট কাৰ্যালয় আদি) গাঁৱৰ পৰা যথেষ্ট দূৰৈত অৱস্থিত। বিত্তীয় অন্তৰ্ভুক্তি : বেংক, ডাকঘৰ আদি বিত্তীয় অনুষ্ঠান গাঁৱৰ পৰা যথেষ্ট দূৰৈত অৱস্থিত। সেয়েহে গাঁওবাসীৰ বেংক একাউণ্ট অথবা ডাকঘৰত ছেভিংছ একাউণ্ট নাই।</p>
<p>কৃষি শস্য</p>	<p>গাঁৱৰ উৎপাদিত কৃষিজাত শস্যৰ বিতং তথ্য-(I)ৰ তালিকা-৬ত দিয়া হৈছে। গাঁওখনত নিম্নোক্ত শস্যসমূহৰ খেতি হয়— খাৰিফ শস্য : শালি, যুম ৰবিশস্য : সৰিয়হ অন্যান্য : নেমু, তামোল, টেঙা, আম, কঁঠাল, মৌচন্দী। এই শস্যবোৰৰ বেছিভাগেই বৰষুণৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল।</p>

<p>শস্য উৎপাদিত ৰূপৰেখা</p>	<p>গাঁৱৰ উৎপাদিত কৃষিজাত শস্যৰ বিতং উৎপাদন পৰিলেখ তথ্য-১ৰ তালিকা-৭ত দিয়া হৈছে। শস্যসমূহৰ গড় উৎপাদন এনেধৰণৰ— ক) ধান : উৎপাদন ৩৩৬ কুইণ্টল। ১৮-১৯ কুইণ্টল প্ৰতি হেক্টৰত খ) নেমুটেঙা : উৎপাদন ১৯২৫০ কুইণ্টল। ৩১৭৫ কুইণ্টল প্ৰতি হেক্টৰত</p>
<p>পশুখাদ্যৰ পৰ্যাপ্ততা</p>	<p>গাঁৱৰ উৎপাদিত পশুখাদ্যৰ বিতং উৎপাদনৰ তথ্য নথি-১ৰ তালিকা-৮ত দিয়া হৈছে। গাঁৱৰ পশুখাদ্যৰ মূল উৎসসমূহ হৈছে— ক) শস্যৰ আৱৰ্জনা খ) ঘৰুৱা আৱৰ্জনা গ) সেউজ খাদ্য</p>
<p>বজাৰ</p>	<p>তথ্য-১ৰ তালিকা-৯ত গাঁৱৰ বিভিন্ন বজাৰৰ অৱস্থান দেখুওৱা হৈছে। গাঁওবাসীয়ে ব্যৱহাৰ কৰা মূল বজাৰকেইখন এনেধৰণৰ— (ক) গোলামাল/পি ডি এছ : গাঁৱৰ ভিতৰত (খ) সাপ্তাহিক/অৰ্ধ-সাপ্তাহিক বজাৰ : বাংশবাৰী, ৪ কিঃ মিঃ দূৰৈত। (গ) প্ৰধান বজাৰ : বংশবাৰী, ৪ কিলোমিটাৰ দূৰৈত।</p>
<p>জলসম্পদ</p>	<p>জলসম্পদৰ বিতং তথ্য-(১)ৰ তালিকা-১০ত দিয়া আছে। জলসম্পদৰ মূল উৎসসমূহ হ'ল— ক) কুঁৱা : (পানীৰ উপলব্ধতা - বাৰমাহ) খ) নলীনাৰ : (পানীৰ উপলব্ধতা - ঋতুকালীন) গ) জুৰি : (পানীৰ উপলব্ধতা - বাৰমাহ) ঘ) দমকল : (পানীৰ উপলব্ধতা - বাৰমাহ)</p>
<p>শক্তিৰ ব্যৱহাৰ</p>	<p>তথ্য-১ৰ তালিকা-১১ত গাঁৱৰ মুখ্য শক্তিৰ উৎসসমূহক দেখুওৱা হৈছে। সেইখিনি তলৰ তালিকাত দিয়া হ'ল— ক) কাঠখৰি : নিৰ্ভৰশীল পৰিয়াল : ২০০টা। উৎস—বজাৰ। খ) কেৰাচিন : নিৰ্ভৰশীল পৰিয়াল : ২০০টা। উৎস— স্থানীয় বজাৰ। গ) এল পি জি : নিৰ্ভৰশীল পৰিয়াল : ৯টা। উৎস— এজেন্সী।</p>
<p>আৰ্থ-সামাজিক অৱস্থা</p>	<p>সামাজিক গাঁথনি : গাঁওবাসী অসমীয়া, বড়ো, বাঙালী আৰু চাহ সম্প্ৰদায়ৰ (আদিবাসী) লোকে বাস কৰে। তেওঁলোক সাধাৰণ, অন্যান্য পিছপৰা শ্ৰেণী, অনুসূচিত জাতি আৰু জনজাতিৰ অন্তৰ্ভুক্ত। গাঁওবাসী হিন্দু আৰু খ্ৰীষ্টান ধৰ্মাৱলম্বী। অৰ্থনৈতিক অৱস্থা : গাঁওবাসীৰ সামগ্ৰিক অৰ্থনৈতিক অৱস্থা সন্তোষজনক নহয়। মুখ্য জীৱিকা দৈনিক মজুৰি, কৃষি, পশু-পালন, তাঁত বোৱা আদি। প্ৰতিটো পৰিয়ালৰ বাৰ্ষিক উপাৰ্জনৰ হাৰ গড়ে ১৮,০০০ টকাৰ পৰা ৩৫,০০০০০ টকা। জীৱিকাৰ কাৰণে কিছুসংখ্যক যুৱক প্ৰব্ৰজন কৰে। অতিৰিক্ত বিৱৰণ পৰৱৰ্তী খণ্ডত দিয়া হৈছে।</p>

<p>মানচিত্র</p>	<p>অংশগ্রহণমূলক (পি আৰ এ) অনুশীলনৰ ভিত্তিত প্ৰস্তুত কৰা তলৰ মানচিত্ৰসমূহ পৰিশিষ্ট-১ত সন্নিৱিষ্ট কৰা হৈছে ।</p> <p>গাঁৱৰ মানচিত্ৰ</p> <p>গাঁৱৰ সামাজিক মানচিত্ৰ (পি আৰ এৰ সদস্যসকলৰ নাম আৰু তথ্যৰ সৈতে)</p> <p>গাঁৱৰ সামাজিক মানচিত্ৰ</p>
<p>বন্য-প্ৰাণী অঞ্চলৰ প্ৰভাৱ</p>	<p>ইতিবাচক দিশ :</p> <p>পৰ্যটকৰ পৰা আৰ্থিক লাভ ।</p> <p>ভূমি আৰু জল সংৰক্ষণ ।</p> <p>পৰিৱেশ উন্নীতকৰণ ।</p> <p>নেতিবাচক দিশ :</p> <p>মানুহ আৰু বন্যপ্ৰাণীৰ সংঘাত ।</p> <p>বন্যপ্ৰাণীৰ দ্বাৰা সা-সম্পত্তি ধ্বংস ।</p> <p>গো-শস্যৰ আৱৰ্জনা</p>

৩। জীৱিকাৰ সুবিধা বিশ্লেষণ

<p>পি আৰ এ অনুশীলন</p>	<p>গুৱাহাটীৰ চি এম এলৰ দলে বেৰেংগাবাৰী ই ডি চিত অনুষ্ঠিত কৰা পি আৰ এ অনুশীলন তলত উল্লেখ কৰা হ'ল :</p> <p>তাৰিখ : ৬-৭-২০১৬</p> <p>স্থান : বেৰেংগাবাৰী এল পি স্কুল</p> <p>উপস্থিত লোকৰ সংখ্যা : ৭০</p> <p>উপস্থিত থাকে : ইডিচিৰ বিষয়ববীয়াসকল, গাঁওবুঢ়া, সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যসকল, বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰীসকল আদি।</p>
<p>পি আৰ এৰ উদ্দেশ্য</p>	<p>উদ্দেশ্য হৈছে বৰ্তমান পৰিয়ালসমূহৰ অৱস্থা অধ্যয়ন কৰা আৰু জীৱিকা উন্নয়নৰ উপায়ৰ উন্নয়ন আৰু বন উন্নয়ন পৰিকল্পনাৰ বাবে সম্প্ৰদায়ৰ প্ৰাথমিক তথ্য সংগ্ৰহ কৰা।</p>
<p>পি আৰ এত ব্যৱহৃত সা-সৰঞ্জাম আৰু জ্ঞাত তথ্য</p>	<p>বিভিন্ন সৰঞ্জাম ব্যৱহাৰ কৰা হয় আৰু ইয়াৰ পৰা ফলাফল লাভ কৰা হয়। ইয়াৰ ভিতৰত :</p> <ul style="list-style-type: none"> * সামাজিক মানচিত্ৰায়ন * সম্পদ মানচিত্ৰায়ন * সম্পদৰ স্থানাংক নিৰ্ধাৰণ * জীৱিকাৰ ঋতুকালীনতা আৰু * ভেন ডায়েগ্ৰাম <p>পৰিশিষ্ট- ৩ বিতংভাৱে উল্লেখ কৰা হৈছে</p>
<p>স্থানাংক</p>	<p>নিম্নোক্ত বিষয়বোৰৰ বাবে স্থানাংক নিৰ্ধাৰণ কৰা হৈছে :</p> <ul style="list-style-type: none"> * জীৱিকা আৰু দক্ষতা উন্নয়ন * প্ৰাৰম্ভিক কাম-কাজ (ই পি এ) <p>ওপৰৰ বিষয়বোৰ পৰিশিষ্ট-৩-ত বিতংভাৱে উল্লেখ কৰা হৈছে। এইবোৰ বিষয় এনেধৰণৰ :</p> <p>জীৱিকা আৰু দক্ষতা উন্নয়নৰ স্থানাংক</p> <ol style="list-style-type: none"> ১। কৃষি ২। পশুপালন ৩। বয়ন-চিলাই কাম

ই পি এ-ৰ স্থানাংক		
	স্থানাংক অনুসৰি গাঁৱৰ ই পি এ	বিতং বিৱৰণ (পৰিশিষ্ট- III-ত অতিৰিক্ত তথ্য দিয়া হৈছে)
১।	বিজুলী	প্ৰত্যেক পৰিয়ালক সৌৰ চাকি
২।	বজাৰ গৃহ	উদ্যানশস্যৰ বিক্ৰীৰ বাবে গাঁওবাসীক বজাৰৰ যোগসূত্ৰৰ প্ৰয়োজন
৩।	পশু চিকিৎসা ক্লিনিক	নিয়মীয়া প্ৰাথমিক স্বাস্থ্য সেৱাৰ সুবিধা
৪।	হাইস্কুল	গাঁৱত অথবা সমীপৱৰ্তী এলেকাত হাইস্কুল
৫।	বয়ন সেৱা কেন্দ্ৰ	গণ উপভোক্তাৰ বাবে প্ৰশিক্ষণৰ সুবিধায়ুক্ত এটা কেন্দ্ৰ
জীৱিকাৰ সুবিধাসমূহ	<p>জীৱিকাৰ সুবিধাসমূহ তলত দিয়াৰ দৰে চিনাক্ত কৰা হ'ল :</p> <p>কৃষি আৰু উদ্যান শস্য</p> <ul style="list-style-type: none"> * পশুধন * পৰিৱেশ-পৰ্যটন * দক্ষতা-বিকাশ * ঋণৰ সুবিধা <p>ওপৰৰ বিষয় সম্পৰ্কে অধিক আলোচনা তলত উল্লেখ কৰা হ'ল।</p>	
কৃষি আৰু উদ্যান শস্য	<p>কৃষি তথ্য-২-ৰ তালিকা-১২ ত কৃষি আৰু উদ্যান শস্য বিষয়ত জড়িত সুযোগসমূহ দেখুওৱা হৈছে—</p> <p>মূল বাধা :</p> <p>(ক) বনৰীয়া জন্তুৰ আক্ৰমণ প্ৰতিৰোধৰ অভাৱ</p> <p>(খ) উপযুক্ত জলসিঞ্চন সুবিধাৰ অভাৱ</p> <p>(গ) পি আৰ এৰ বিশ্লেষণৰ পৰা দেখা গৈছে যে ই ডি চি এলেকাত আধুনিক সা-সজুলি, আহিলা যেনে পাৱাৰ টিলাৰ, ট্ৰেক্টৰ আদিৰ অভাৱ</p> <p>(ঘ) অধিক উৎপাদনক্ষম সঁচৰ ব্যৱহাৰ নাই</p> <p>সুবিধাসমূহ :</p> <p>(ক) অধিক উৎপাদনক্ষম বীজৰ ব্যৱহাৰ</p> <p>(খ) উপযুক্ত জলসিঞ্চনৰ ব্যৱস্থা আৰু জলসিঞ্চন বিভাগৰ সৈতে সংযোগ স্থাপন</p> <p>(গ) জৈৱিক কৃষিৰ জৰিয়তে উৎপাদন বৃদ্ধি</p>	

	<p>পৰামৰ্শমূলক কাৰ্যসূচী :</p> <p>(ক) ট্ৰেক্টৰ চলোৱা প্ৰশিক্ষণ</p> <p>(খ) জৈৱিক কৃষি প্ৰশিক্ষণ</p> <p>(গ) সৌৰশক্তি আৰু বেৰ উন্নয়ন।</p>
পশুধন	<p>তালিকা ১৩ত পশুধন প্ৰতিপালনৰ সম্পৰ্কে অতিৰিক্ত তথ্য দাখিল কৰা হৈছে—</p> <p>মূল প্ৰতিবন্ধকতা</p> <p>(ক) শোচনীয় আৰ্থিক অৱস্থাৰ বাবে বজাৰৰ পৰা পশুখাদ্য কিনিবলৈ অসমৰ্থ।</p> <p>(খ) বন্য প্ৰাণীৰ ভাবুকি, যিয়ে পশুধনৰ বিস্তৰ ক্ষতিসাধন কৰে।</p>
কাঠ ভিন্ন বন উৎপাদন	<p>যিহেতু গাঁওখন সংৰক্ষিত এলেকাৰ সংলগ্ন ঠাই অৱস্থিত সেয়ে এন টি এফ টি সংগ্ৰহৰ কোনো সুবিধা নাই।</p>
বিশেষীকৃত দক্ষতা	<p>দক্ষতা উন্নয়ন আৰু ইয়াৰ সুযোগ সম্পৰ্কীয় তথ্য নথি-২ৰ তালিকা-১৫ত দিয়া হৈছে।</p> <p>প্ৰধান বাধাসমূহ হৈছে :</p> <ul style="list-style-type: none"> * উৎপাদন বিবিধতাৰ অভাৱ। * উৎপাদিত সামগ্ৰীৰ গুণগত মান সম্পৰ্কে গৱেষণাৰ অভাৱ। * পুৰুষ লোকসকল নিষ্ক্ৰিয় <p>সুবিধাসমূহ হ'ল —</p> <ul style="list-style-type: none"> * তৰুণ উদ্যোগী * বয়ন সম্প্ৰসাৰণ * চৰকাৰৰ তৰফৰ পৰা বিত্তীয় সাহায্য * খাদ্য প্ৰক্ৰিয়াকৰণ, ধূপকাঠি আদিৰ দৰে ক্ষুদ্ৰ উদ্যোগ <p>পৰামৰ্শমূলক কাৰ্যসূচীসমূহ হ'ল—</p> <ul style="list-style-type: none"> * আধুনিক যন্ত্ৰপাতি আৰু সা-সজুলিৰ ব্যৱহাৰ সম্পৰ্কে প্ৰশিক্ষণ * গাঁওবাসীক আধুনিক প্ৰযুক্তি প্ৰদান * দক্ষতা উদ্ভৱণ আৰু নতুনত উৎপাদন উন্নয়ন আৰু উৎপাদন বিবিধকৰণৰ ওপৰত প্ৰশিক্ষণ * কেঁচামালৰ ভঁৰাল স্থাপন * প্ৰাতিষ্ঠানিক ক্ৰেতাৰ সৈতে উৎপাদিত সামগ্ৰী বৃহৎ পৰিমাণে ক্ৰয়ৰ ব্যৱস্থা প্ৰদান।
ঋণৰ সুবিধা	<p>এই সন্দৰ্ভত নথি-২ৰ তালিকা-১৬ত আলোচনা কৰা হৈছে।</p> <p>প্ৰধান বাধাসমূহ আৰু ইয়াৰ কাৰণবোৰ হৈছে :</p> <ul style="list-style-type: none"> * বিত্তীয় বহিৰ্ভূত * বেচৰকাৰী ঋণদাতাসকলৰ দ্বাৰা উচ্চ হাৰত সূত ধাৰ্য কৰা

	<p>সুযোগসমূহ হৈছে :</p> <ul style="list-style-type: none"> * আধুনিক বিত্তীয় প্রতিষ্ঠান স্থাপন * পর্যাপ্ত সজাগতা <p>পৰামৰ্শমূলক কাৰ্যসূচী হৈছে :</p> <ul style="list-style-type: none"> * সমীপৱৰ্তী অঞ্চলত আধুনিক বিত্তীয় প্রতিষ্ঠানৰ স্থাপন।
পৰিৱেশ পৰ্যটন	<p>মূল প্ৰতিবন্ধকতাসমূহ</p> <ul style="list-style-type: none"> (ক) আন্তঃগাঁথনি (খ) বিপণন (গ) প্ৰশিক্ষিত গাইডৰ অভাৱ <p>সুবিধা</p> <ul style="list-style-type: none"> (ক) মানাহ ৰাষ্ট্ৰীয় উদ্যানৰ সমীপত (খ) পৰিৱেশ পৰ্যটনৰ সম্প্ৰসাৰণ <p>প্ৰস্তাৱিত কাৰ্যসূচী :</p> <ul style="list-style-type: none"> (ক) পৰিৱেশ পৰ্যটনৰ প্ৰশিক্ষণ
কৌশলগত হস্তক্ষেপ	<p>জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনাৰ বাবে কৌশলগত হস্তক্ষেপবোৰ হ'ল—</p> <ul style="list-style-type: none"> (ক) কৃষি আৰু উদ্যান শস্য : জৈৱিক কৃষি, টেক্টৰ চলোৱাৰ প্ৰশিক্ষণ, কৃষি-দক্ষতা বিকাশ কাৰ্যসূচী উচ্চ উৎপাদনক্ষম বীজৰ ব্যৱহাৰৰ প্ৰশিক্ষণ। দক্ষতা উন্নয়ন আৰু নতুন সামগ্ৰী উৎপাদন আৰু উন্নয়নৰ প্ৰশিক্ষণ, কেঁচা সামগ্ৰীৰ ভঁৰাল স্থাপন, উৎপাদিত সামগ্ৰীসমূহক কোনো প্রতিষ্ঠানৰ জৰিয়তে ক্ৰয়। (খ) পশুধন : গাহৰি আৰু কুকুৰা পালন (গ) বিশেষ দক্ষতা : আধুনিক সা-সৰঞ্জামৰ প্ৰশিক্ষণ, গাঁওবাসীক আধুনিক প্ৰযুক্তিৰ সুবিধা প্ৰদান, দক্ষতা উন্নয়ন আৰু নতুন সামগ্ৰী উৎপাদন আৰু উন্নয়নৰ প্ৰশিক্ষণ, কেঁচা সামগ্ৰীৰ ভঁৰাল স্থাপন, উৎপাদিত সামগ্ৰীসমূহক কোনো প্রতিষ্ঠানৰ জৰিয়তে ক্ৰয়। (ঙ) ঋণৰ সুবিধা : নিকটৱৰ্তী এলেকাত আধুনিক বিত্তীয় প্রতিষ্ঠান স্থাপন।

৪ : জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনা :

৫ : বেৰেংগাবাৰী ইডিচিৰ বন উন্নয়ন পৰিকল্পনা

	<p>বেৰেংগাবাৰী ইডিচিৰ ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাৰ অংশ হিচাপে পি আৰ এ অনুশীলনৰ জৰিয়তে বন উন্নয়ন পৰিকল্পনা প্ৰস্তুত কৰা হৈছে। ইডিচিৰ সংলগ্ন বনাঞ্চলৰ জৈৱ বৈচিত্ৰ্যতাৰ মূল্য আৰু সংৰক্ষণ; উৎপাদনৰ সম্ভাৱনা আৰু পাৰিপাৰ্শ্বিক ভূমিকাৰে বিষয়ে সজাগ কৰাই হৈছে এই পৰিকল্পনাৰ লক্ষ্য। তদুপৰি গাঁওবাসীৰ জীৱিকা প্ৰয়োজনীয়তা আৰু দৈনন্দিন প্ৰয়োজনীয়তাসমূহ বহনক্ষম কৰা।</p> <p>১। ইডিচি বনাঞ্চলৰ স্থিতি :</p> <p>বেৰেংগাবাৰী ইডিচিৰ বনাঞ্চলৰ ক্ষেত্ৰত তলৰ বিষয়সমূহ এই ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাত বিবেচনা কৰা হৈছে।</p> <p>(ক) বন বিভাগে ইডিচিক দায়িত্ব দিয়া বনাঞ্চল</p> <p>(খ) বনাঞ্চলৰ বাহিৰত গাঁওবাসীয়ে গছ ৰোপণ কৰা অথবা কৰিবলগীয়া অঞ্চলসমূহ</p> <p>বেৰেংগাবাৰী ইডিচিৰ বনাঞ্চলৰ ভূমি এনেধৰণৰ :</p> <p>(ক) পলসুৱা</p> <p>(খ) সাৰুৱা</p> <p>(গ) বালিচহীয়া</p>
	<p>১.১ : উপলব্ধ প্ৰাণীজগতৰ গাঁথনি</p>
<p>জীৱিকাৰ সুযোগ বিশ্লেষণ</p>	<p>নিম্নোক্ত বিষয়সমূহৰ সাহায্যত জীৱিকাৰ সুযোগ বিশ্লেষণৰ ৰূপৰেখা তৈয়াৰ কৰা হৈছে :</p> <ul style="list-style-type: none"> * জীৱিকা সম্পদ * জীৱিকা পৰিষ্কাৰিত * সম্ভাৱ্য জীৱিকাৰ সন্দৰ্ভত অগ্ৰাধিকাৰ স্থানাংক <p>পি আৰ এ অনুশীলনৰ সময়ত ডি এফ ডি আই-ৰ (ডিপাৰ্টমেন্ট অফ ইণ্টাৰনেচনেল ডেভেলপমেন্ট) স্থিতিশীল জীৱিকা নিৰ্দেশিকা ব্যৱহাৰ কৰি বগাপানী পাণবাৰী জে এফ এম চিৰ জীৱিকা পৰিস্থিতি বিশ্লেষণ কৰা হৈছে। নিম্নোক্ত ভিত্তিত জে এফ এম চি-ৰ বৰ্তমান জীৱিকা পৰিস্থিতিৰ ৰূপৰেখা তৈয়াৰ কৰা হৈছে—</p> <ol style="list-style-type: none"> ১) প্ৰাকৃতিক মূলধন ২) বস্তুগত মূলধন ৩) সামাজিক মূলধন ৪) মানৱ সম্পদ ৫) বিত্তীয় মূলধন

<p>সামাজিক সম্পদ</p>	<p>বৰ্তমান ইডিচিখন মানাহ ব্যাঘ্ৰ প্ৰকল্পৰ ক্ষেত্ৰ সঞ্চালকৰ অধীনস্থ। ইডিচিৰ সমীপৰে বৈ যোৱা মূল নদী হৈছে বেঁকী নদী আৰু দুটা জুৰি। ইয়াৰে এটা জুৰি ইডিৰি ভিতৰেৰে বৈ গৈছে।</p> <p>কৃষি আৰু পশুধন প্ৰতিপালনৰ বাবে গাঁওবাসীয়ে জুৰিৰ পানী ব্যৱহাৰ কৰে।</p> <p>বনাঞ্চলৰ পৰা গাঁওবাসীয়ে সতেজ শাক-পাচলি আৰু ঋতুকালীন ফলমূল সংগ্ৰহ কৰে। (৬ নং পৰিশিষ্টত ১০, ১১ তালিকাত আৰু এফ ডি পিৰ ৩ নম্বৰ তালিকাত সবিশেষ বিৱৰণ দাখিল কৰা হৈছে)</p>
<p>বাস্তৱিক সম্পদ</p>	<p>বেৰেংগাবাৰী ইডিচিৰ অধিকাংশ পৰিয়ালে নেমু আৰু তামোল খেতি কৰে আৰু তেওঁলোক উপাস্ত কৃষক।</p> <p>ভূমি মালিকানাৰ বিতং তথ্য তালিকা ৩ পৰিশিষ্ট- ৬ত বৰ্ণনা কৰা হৈছে।</p> <p>ইডিচিৰ প্ৰতিটো পৰিয়ালৰ বাসগৃহ খেৰৰ। শক্তিৰ বাবে গাঁওবাসীয়ে জৈৱিক গেছ, কেৰাচিন, বিদ্যুৎ, এল পি জি আৰু মমবাতি ব্যৱহাৰ কৰে। ঘৰুৱা আৰু আন ব্যৱহাৰৰ বাবে গাঁওবাসয়ে কাঠখৰি আৰু কেৰাচিন ব্যৱহাৰ কৰে।</p> <p>(পৰিশিষ্ট ৬ ৰ দ্ৰষ্টব্য তালিকা ১০, ১১ত বিশেষ তথ্য)</p> <p>ইডিচি এলেকাত এখন প্ৰাথমিক বিদ্যালয় আৰু চাৰিটা অংগনৱাড়ী কেন্দ্ৰ আছে। আন কোনো শৈক্ষিক প্ৰতিষ্ঠান নাই।</p> <p>(দ্ৰষ্টব্য তালিকা ৫)</p> <p>ইডিচি এলেকাত পানীৰ উৎস হিচাপে ১৮ টা কুঁৱা আৰু এটা জুৰি আছে। এই জুৰিটো বেঁকী নদীৰে সংলগ্ন।</p>
<p>সামাজিক মূলধন</p>	<p>গাঁওবাসীয়ে তেওঁলোকৰ ভূমিকা কাম-কাজ আৰু নিৰ্দিষ্টভাৱে তেওঁলোকে কি সুফল পাবলৈ গৈ আছে সেই সম্পৰ্কে সচেতনতাৰ অভাৱৰ কাৰণে জে এফ এম চিৰ কাম-কাজত সম্পূৰ্ণভাৱে জড়িত হোৱা নাই।</p> <p>গাঁওখনত মাত্ৰ চাৰিটা মহিলা আত্মসহায়ক গোট আছে। গাঁওখনত কোনো যুৱ সংঘ নাই।</p>
<p>মানৱ সম্পদ</p>	<p>ইডিচিৰ মুঠ জনসংখ্যাৰ ৪১ শতাংশ লোক শিক্ষিত। গাঁওখনৰ ২৮ শতাংশতকৈ অধিক লোক উচ্চ প্ৰাথমিক পৰ্যায়ৰ শিক্ষা লাভ কৰিছে। মেট্ৰিকৰ পিছত শিক্ষা গ্ৰহণ কৰা গাঁওবাসী আগ্ৰহী নহয়। গাঁওখনত স্নাতক ডিগ্ৰীধাৰী নাই।</p> <p>(৬ পৰিশিষ্টৰ তালিকা)</p>
<p>বিত্তীয় সম্পদ</p>	<p>ইডিচি এলেকাত আৰু সমীপৱৰ্তী অঞ্চলত কোনো চৰকাৰী বেংক অথবা আগশাৰীৰ প্ৰতিষ্ঠান নাই। অৱশ্যে গাঁওবাসীয়ে অনানুষ্ঠানিক ঋণদাতা গোট বা আত্মীয়ৰ পৰা ধাৰ লয়।</p> <p>বাণিজ্যিক বেংকত ৭০ শতাংশতকৈ অধিক লোকৰ বেংক একাউন্ট আছে যদিও বিত্তীয় অন্তৰ্ভুক্তিৰ সুবিধাৰ বিষয়ে সজাগ নহয়।</p>

<p>জীৱিকা প্ৰসংগ</p>	<p>তলৰ অনুমাপকৰ ভিত্তিত বেবেংগাবাৰী জীৱিকা কাৰ্যসূচী চিনাক্ত কৰা হৈছে। ক) ইডিচিৰ মুঠ উপাৰ্জনৰ ক্ষেত্ৰত নিৰ্দিষ্ট জীৱিকা কাৰ্যসূচীৰ অৱদান খ) নিৰ্দিষ্ট জীৱিকা কাৰ্যসূচীত উপাৰ্জন গোটৰ শতকৰা নিয়োজন। গ) সাম্ভাৱ্য জীৱিকা কাৰ্যসূচীত অগ্ৰাধিকাৰ স্থানাংক।</p>
<p>উপাৰ্জন বৃদ্ধিৰ কাম-কাজ</p>	<p>(ক) নেমু আৰু তামোলৰ খেতি, ধান খেতি (খ) দৈনিক হাজিৰাৰ উপাৰ্জন (গ) পশুধন প্ৰতিপালন (ঘ) চাকৰি (যষ্ঠ অনুসূচীৰ তালিকা)</p>
<p>নিৰ্দিষ্ট জীৱিকা কাৰ্যসূচীত উপাৰ্জনকাৰী গোটৰ নিয়োজন</p>	<p>পৰিয়ালসমূহৰ সমীক্ষা আৰু পিতাৰ এ কাৰ্যকলাপৰ পৰা দেখা গৈছে, প্ৰতিটো পৰিয়াল বছৰটোৰ কোনো সময়ত উল্লিখিত কাৰ্যকলাপত জড়িত। মুখ্য জীৱিকা : নেমু, তামোল খেতি, ধানৰ খেতি গৌণ জীৱিকা : দিন হাজিৰা, পশুপালন সেৱা খণ্ডৰ কৰ্মচাৰীও আছে।</p>
<p>সাম্ভাৱ্য জীৱিকা কাৰ্যসূচীৰ অগ্ৰাধিকাৰ ৰেংকিং</p>	<p>পৰিয়ালসমূহৰ সমীক্ষা আৰু পিতাৰ এ কাৰ্যকলাপৰ পৰা দেখা গৈছে, প্ৰতিটো পৰিয়াল বছৰটোৰ কোনো সময়ত উল্লিখিত কাৰ্যকলাপত জড়িত। (ক) উদ্যানশস্য (খ) পশুধন প্ৰতিপালন (গ) হস্ততাঁত (ঘ) পৰ্যটন গাইড</p>

<p>সংপ্ৰক্ৰম</p>	<p>ভাৰত চৰকাৰৰ তলৰ আঁচনিসমূহৰ সৈতে পৰিকল্পনা কৰা কাৰ্যব্যৱস্থাসমূহ সংপ্ৰক্ৰম কৰিব পাৰি :</p> <p>ক) ৰাষ্ট্ৰীয় গ্ৰাম নিয়োগ নিশ্চিতকৰণ আঁচনি (National Rural Employment Guarantee Scheme) — গ্ৰাম্য নিয়োগৰ কাৰণে</p> <p>খ) ৰাষ্ট্ৰীয় কৃষি বিকাশ যোজনা (Rashtriya Krishi Vikas Yojana) — কৃষি আৰু সংলগ্ন ক্ষেত্ৰৰ বিকাশৰ বাবে।</p> <p>গ) ৰাষ্ট্ৰীয় কৃষি সিঞ্চন যোজনা (Rashtriya Krishi Sinchay Yojana) — পানীৰ উৎস উন্নয়ন সহিতে জলসিঞ্চনৰ কাৰণে</p> <p>ঘ) ৰাষ্ট্ৰীয় গ্ৰামীণ জীৱিকা অভিযান (National Rural Livelihoods Mission)</p> <p>ঙ) দক্ষতা বিকাশ আঁচনি (Skills Development Programme)</p> <p>চ) গ্ৰামোন্নয়ন আৰু জীৱিকাৰ বাবে পোৱা উপযোগী অন্যান্য আঁচনি।</p> <p>উপৰোক্তসংপ্ৰক্ৰমে বৰ্তমানৰ পৰিকল্পনাসমূহ সফল কৰি তোলাৰ লগতে এই পৰিকল্পনাৰ কৰ্মসূচী ৰূপায়ণত পৰৱৰ্তী কালতো সহায় কৰিব।</p>
------------------	--

তালিকা- ৩ : ইডিচি-ৰ বৰ্তমান উদ্ভিদসমূহ

প্রজাতি	স্থানীয় নাম	বৈজ্ঞানিক নাম
প্রধান বনজ প্রজাতি		
সহযোগী	গমাৰি	গমেলিনা আৰ্ব'ৰিয়া
	অৰ্জুন	টার্মিনেলিয়া অৰ্জুন
	একাচিয়া	বেক'স্পাৰ্মা
	টোৰা	এঙ্গিঅ'স্পাৰ্থ
	সোণাৰু	কেছিয়া ফিষ্টুলা
গুল্ম	ঢেকীয়া	ফাৰ্নছ
ভেষজ উদ্ভিদ	অৰ্জুন	টার্মিনেলিয়া অৰ্জুন
	শিলিখা	টার্মিনেলিয়া চেবুলা
	নিম	আজাডিৰেক্টাইণ্ডিকা
	আমলখি	ফিলাছ্চাছেস্বলিকা
অন্যান্য, যদি আছে	জাতি বেত	কেলামাছ টেনুইছ
	ভলুকা বাঁহ	বেম্বুছা টুল্ডা
	আমলখি	এস্বলিকা অফিচিনেলিছ
	বিজুলী বাঁহ	বেম্বুছা (পল্লিডা)
	অৰ্জুন	টার্মিনেলিয়া অৰ্জুন
	সাঁচি	একুইল্লোৰিয়া আগাঞ্জোচা

উৎস : প্রফ'ৰ্মা-৩, 'গ। বনাঞ্চলৰ বৰ্তমান প্রাণী আৰু উদ্ভিদসমূহ/বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু সম্প্রদায়ৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা

২। বন উন্নয়ন পৰিকল্পনাৰ বাবে অন্যান্য কৰ্মসূচী

তলৰ উপশাখাসমূহত বেৰেংগাবাৰী ইডিচিৰ বন উন্নয়ন পৰিকল্পনাৰ অন্যান্য কাৰ্যসূচী দিয়া হ'ল :

২.১। জে এফ এম চি-ৰ অতীতৰ সুৰক্ষা ব্যৱস্থা

বেৰেংগাবাৰী ইডিচিয়ে অতীতত লোৱা বন সুৰক্ষা ব্যৱস্থাসমূহ তলত আলোচনা কৰা হ'ল :

- ক) জড়িত পৰিয়াল সংখ্যা : ২০০
- খ) জড়িত লোকৰ সংখ্যা : (২০০ প্রতিটো পৰিয়ালৰ এজন সদস্য)
- গ) গৃহীত ব্যৱস্থাৰ সাৰাংশ : উপলব্ধ নহয়
- ঘ) কোনো আনুষ্ঠানিক ব্যৱস্থা : উপলব্ধ নহয়

উৎস : প্ৰ'ফ'ৰ্মা-৩, ইডিচিৰ-ৰ অৱস্থা- viii + ix / বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু ইডিচি-ৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা

২.২। বনজ উৎপাদনৰ ঘৰুৱা চাহিদা

স্থানীয় সম্প্ৰদায়ৰ ঘৰুৱা চাহিদাৰ বাবে বনজ উৎপাদনৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীলতাৰ তথ্য তলৰ তালিকাত দাঙি ধৰা হ'ল।

তালিকা- ৪ (ক) : বেৰেংগাবাৰী ইডিচিৰ প্ৰতিটো পৰিয়ালৰ বনজ উৎপাদনৰ ঘৰুৱা চাহিদা

বনজ উৎপাদনৰ নাম	পৰিয়ালৰ গড় চাহিদা		বৰ্তমান কিভাৱে চাহিদা পূৰণ হৈছে	উৎস
	চাহিদাৰ সময় ব্যৱধান	আনুমানিক পৰিমাণ		
কাঠখৰি	কম পৰিমাণ	২০-২৫ কেজি	.	বজাৰ, বনাঞ্চল
ঘৰৰ বাবে কাঠ	বছৰত এবাৰ	২-৩ ডাল	.	বজাৰ
সঁজুলিৰ বাবে সৰু কাঠ	-	-	-	-
খুঁটা / বাঁহ	বছৰত এবাৰ	২-৩ ডাল	.	বজাৰ
বনাঞ্চলৰ পৰা পশুখাদ্য	-	-	-	-
এন টি এফ পি	-	-	-	-
অন্যান্য	-	-	-	-

উৎস : প্ৰ'ফ'ৰ্মা-৩, তালিকা-৩.২/বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু ইডিচিৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা
বেৰেংগাবাৰী ইডিচিৰ মুঠ ২০০ ঘৰ পৰিয়াল আছে। ওপৰৰ তালিকা আৰু এই পৰিয়ালৰ সংখ্যাৰ পৰা প্ৰাপ্ত তথ্য অনুসৰি বেৰেংগাবাৰী গাঁৱৰ বাবে বছৰি মুঠ বনজ উৎপাদনৰ চাহিদা নিজস্ব ব্যৱহাৰৰ বাবে তলত উল্লেখ কৰা ধৰণৰ—

তালিকা- ৪ (খ) : বেৰেংগাবাৰীৰ সকলো পৰিয়ালৰ বনজ উৎপাদনৰ মুঠ বাৰ্ষিক চাহিদা

বনজ উৎপাদনৰ নাম	সম্প্ৰদায়ৰ চাহিদা বাৰ্ষিক কিঃগ্ৰাঃ (*)	মন্তব্য
কাঠখৰি	১০৮২৯৯	ফ্ৰয়/গাঁৱৰ এলেকাৰ বাহিৰত
ঘৰৰ বাবে কাঠ	২৭০ডাল	ডিচেম্বৰ-জানুৱাৰী
সঁজুলিৰ বাবে সৰু কাঠ	—	—
খুঁটা / বাঁহ	১২০-২০০	গোটেই বছৰজুৰি
বনাঞ্চলৰ পৰা পশুখাদ্য	-	-
এন টি এফ পি	-	-
অন্যান্য—	-	-

উৎস : ওপৰৰ তালিকা-৪ (ক) আৰু সম্প্ৰদায়ৰ তথ্যৰ পৰা প্ৰাপ্ত মুঠ পৰিয়ালৰ সংখ্যা

২.৩। গাঁওবাসীৰ দ্বাৰা বনজ উৎপাদন সামগ্ৰী সংগ্ৰহ আৰু বিপণন

যিহেতু বনাঞ্চল সংৰক্ষিত এলেকাৰ ওচৰত অৱস্থিত, সেয়ে গাঁওবাসীয়ে বিক্ৰীৰ বাবে বনজ উৎপাদন সংগ্ৰহ নকৰে।

২.৪। বনজ সামগ্ৰীৰ মুঠ প্ৰয়োজনীয়তা ঘৰুৱা ব্যৱহাৰ আৰু বিপণন বেৰেংগাবাৰী ইডিচিৰ স্থানীয় বাসিন্দাৰ বনজ সামগ্ৰীৰ মুঠ প্ৰয়োজনীয়তা যথেষ্ট নিম্ন

তালিকা- ৬ : বেৰেংগাবাৰী ইডিচিৰ গাঁওবাসীৰ বনজ উৎপাদনৰ মুঠ চাহিদা

বনজ উৎপাদনৰ নাম	সম্প্ৰদায়ৰ চাহিদা বাৰ্ষিক কিঃগ্ৰাঃ (*) তালিকা - ৪(খ)ৰ পৰা	উদ্ধৃত্ত বিপণন (কিঃগ্ৰাঃ) তালিকা - ৫(খ)ৰ পৰা	মন্তব্য
কাঠখৰি	১০৮২৯৯	-	১০৮২৯৯
ঘৰৰ বাবে কাঠ	২৭০	-	২৭০
সঁজুলিৰ বাবে সৰু কাঠ	—	—	-
খুঁটা / বাঁহ	১২০-২০০	-	১২০-২০০
বনাঞ্চলৰ পৰা পশুখাদ্য	-	-	-
এন টি এফ পি	-	-	-
অন্যান্য—	-	-	-

দ্রষ্টব্য : পূৰ্বৱৰ্তী পৃষ্ঠাত উল্লেখ কৰা এই অধ্যায়ৰ তালিকা ৪ (খ) আৰু ৫ (খ)

৩। বন সুৰক্ষা সংক্ৰান্ত বিষয়

৩.১। সুৰক্ষা সমস্যাসমূহ

বেৰেংগাবাৰী ইডিচিৰ বনাঞ্চল সুৰক্ষাৰ বিষয়সমূহ সংক্ষিপ্তভাৱে তলত দিয়া হ'ল—

তালিকা- ৭ : বেৰেংগাবাৰী ইডিচিৰ সুৰক্ষা সমস্যাসমূহ

সমস্যাৰ ধৰণ	প্ৰাসংগিক (হয়/নহয়)	গুৰুত্ব (হয়/নহয়)
চৰণীয়া পথাৰ-স্থানীয় পশু	হয়	হয়
চৰণীয়া পথাৰ- অন্যান্য এলেকাৰ পশু	হয়	হয়
বেআইনীভাৱে কাঠকটা	হয়	হয়
কাঠ চোৰাং চালান	হয়	হয়
দুৰ্ঘটনাবশতঃ অগ্নিকাণ্ড	হয়	হয়
বনভূমি বেদখল	হয়	হয়
অন্যান্য	হয়	হয়

উৎস : প্ৰফ'ৰ্মা-৩, তালিকা ৩.৫/বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু ইডিচিৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা

এইদৰে উপৰোক্ত ইডিচিৰ বন সুৰক্ষা সম্পৰ্কীয় বিষয়ত সন্মুখীন হোৱা দিশসমূহ হ'ল—

- ক) চৰণীয়া পথাৰ — স্থানীয় জন্তু
- খ) চৰণীয়া পথাৰ — অন্যান্য এলেকাৰ জন্তু

৩.২। বনাঞ্চল ক্ষতিৰ কাৰণসমূহ

বেৰেংগাবাৰী ইডিচি-ত বনাঞ্চল অনুন্নয়নৰ কাৰণসমূহ তলত দিয়াৰ দৰে উল্লেখ কৰিব পাৰি—

- ক) কোনো বৈজ্ঞানিক পৰিকল্পনা নাই
- খ) ঘৰচীয়া পশুৰ বাবে চৰণীয়া পথাৰ

(সূত্র : প্রফ'ৰ্মা-৩, তালিকা ৩.৬/বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু ইডিচিৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা)

৪। বনাঞ্চল উন্নয়ন পৰিকল্পনাৰ বিষয়সমূহ

বেৰেংগাবাৰী ইডিচি-ত বনাঞ্চল উন্নয়ন পৰিকল্পনাৰ বিষয়সমূহ তলৰ উপ-শাখাত দিয়াৰ দৰে উল্লেখ কৰিব পাৰি, যেনে সুৰক্ষাৰ পৰিকল্পনা, বন উন্নয়ন (পৰিচৰ্যা), নাৰ্ছাৰী উন্নয়ন, তত্ত্বাবধান আৰু বিবিধ প্ৰকাৰৰ কাম-কাজ।

৪.১। সুৰক্ষা পৰিকল্পনা

সুৰক্ষা পৰিকল্পনাৰ বিষয়সমূহ তলত দিয়াৰ দৰে— বেৰেংগাবাৰী ইডিচি-ৰ বন সুৰক্ষা সম্পৰ্কীয় বিষয়সমূহ পূৰ্বে আলোচিত উপ-শাখা ৩.১ৰ পৰা আলোচনা কৰা হৈছে।

তালিকা- ৮ : বেৰেংগাবাৰী ইডিচিৰ সুৰক্ষা পৰিকল্পনা

সুৰক্ষা কৰ্ম (প্ৰযোজ্য হিচাপে প্ৰফ'ৰ্মা-৩ৰ তালিকা ৩.৭ৰ পৰা পূৰণ কৰা হ'ব	বনাঞ্চল এলেকাৰ অৱস্থিতি	ব্যৱস্থা গ্ৰহণৰ সংখ্যাগত মান নিৰ্ণয় (দৈৰ্ঘ্য, আয়তন, আকাৰ ইত্যাদি)	সময়-কাল	অগ্ৰাধিকাৰ (উচ্চ/মধ্যম/নিম্ন)
সামাজিক বেৰ	সীমান্ত	খেতি কৰা অঞ্চলৰ, সীমা নিৰ্ধাৰণ	চৰণীয়া সময়	উচ্চ
অগ্নিকাণ্ড সুৰক্ষা	বনাঞ্চলৰ ভিতৰত	-	বসন্ত-শীতকাল	উচ্চ

উৎস : প্ৰফ'ৰ্মা-৩, তালিকা- ৩.৭/বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা

এইদৰে বেৰেংগাবাৰী ইডিচি-ত পৰিকল্পনা কৰা উল্লেখযোগ্য প্ৰতিৰক্ষা ব্যৱস্থাসমূহ (উচ্চ/মধ্যম অগ্ৰাধিকাৰসহ) তলত দিয়াৰ দৰে—

- ক) সামাজিক বেৰ
- খ) অগ্নি সুৰক্ষা

৪.২। প্রস্তাৱিত কাম-কাজৰ প্ৰকাৰ

বেৰেংগাবাৰী ইডিচি-ৰ বনাঞ্চলৰ ক্ষতিগ্ৰস্ত এলেকাসমূহৰ নিৰাময়ৰ বাবে প্ৰস্তাৱিত কাম-কাজৰ ধৰণ তলত উল্লেখ কৰা হ'ল।

তালিকা- ৯ : বেৰেংগাবাৰী ইডিচি প্ৰস্তাৱিত কাম-কাজৰ প্ৰকাৰ

নিৰাময় ব্যৱস্থা	প্ৰয়োজনীয় (হয়/নহয়)	জে এফ এম চি-ৰ দায়িত্ব (হয়/নহয়)	মাহ/বছৰ যেতিয়া কৰিব পাৰি	নিৰাময় ব্যৱস্থাৰ বাবে প্ৰস্তাৱিত বৰ্ধিত এলেকা (হেক্টৰ)
ক্ষতিগ্ৰস্ত বনাঞ্চলৰ পুনৰুদ্ধাৰ	নহয়	নহয়	নহয়	নহয়
কটা গছৰ গুৰিৰ সুৰক্ষা	হয়	হয়	জুন-জুলাই	
জল বিভাজিকা নিৰাময়	হয়	হয়	জুন-জুলাই	
জনাধাৰ	নহয়	নহয়	নহয়	নহয়
ঘাঁহ আৰু তৃণভূমিৰ কাম	নহয়	নহয়	নহয়	নহয়
বাঁহ ৰোপণ	নহয়	নহয়	নহয়	নহয়
বীজ সিঁচা	হয়	হয়	জুন-জুলাই	
শিপা আৰু অংকুৰ কটা আৰু ৰোপণ	নহয়	নহয়	নহয়	নহয়
কলম আৰু নিৰাময়	নহয়	নহয়		
শিলৰ প্ৰাচীৰ/অন্য বেৰ	হয়	হয়	নৱে-ফেব্ৰুৱাৰী	৫০ হেক্টৰ
সামাজিক বেৰ	হয়	হয়	জুন-জুলাই	১০০ হেক্টৰ
অন্যান্য কাম-কাজ (হাতীৰ পৰা সুৰক্ষা)	নহয়	নহয়	নহয়	নহয়

সূত্ৰ : প্ৰফ'ৰ্মা-৩, তালিকা-৩.৯/বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু ইডিচিৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা।

এইদৰে বেৰেংগাবাৰী ইডিচিৰ বনাঞ্চল এলেকাত নিৰাময় কাম-কাজৰ বাবে নিম্নোক্ত প্ৰস্তাৱসমূহ দিয়া হৈছে :

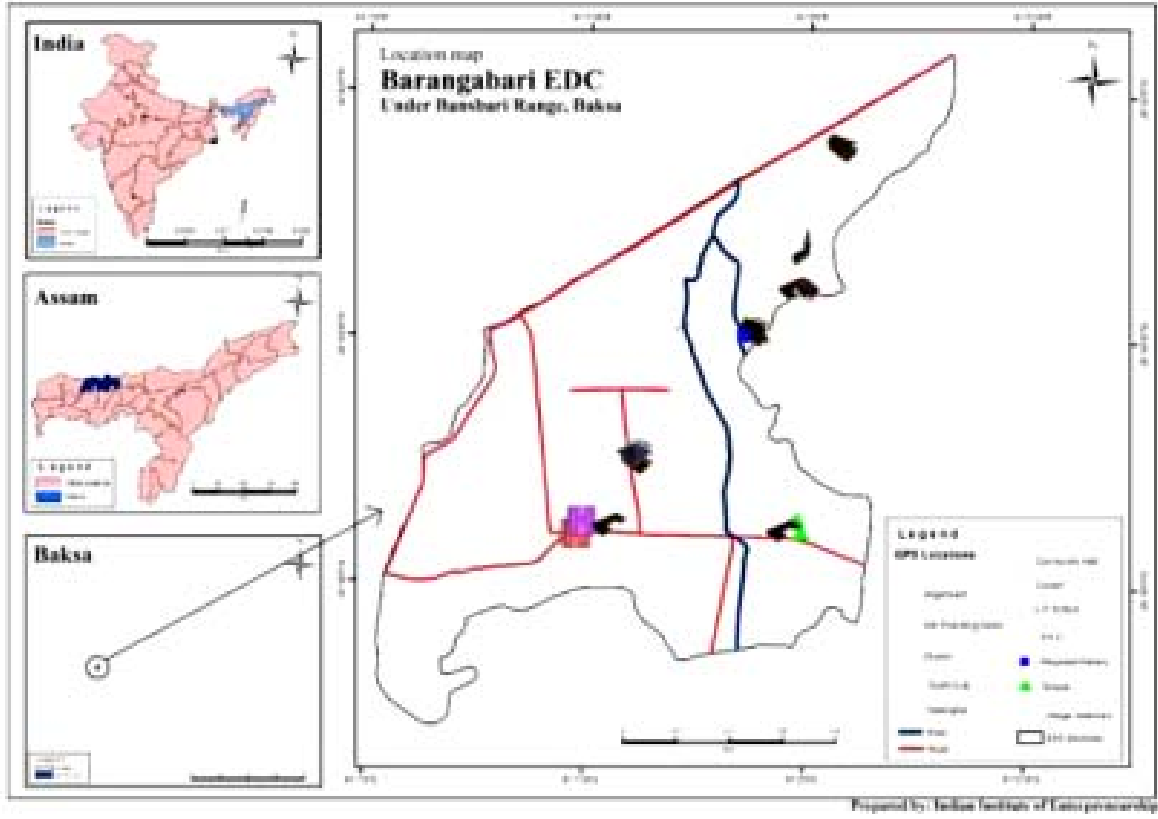
- ক) বীজ সিঁচা
- খ) শিপা আৰু অংকুৰ কটা আৰু ৰোপণ
- গ) বাস্তৱিক বেৰ
- ঘ) সামাজিক বেৰ

পৰিশিষ্ট তালিকা

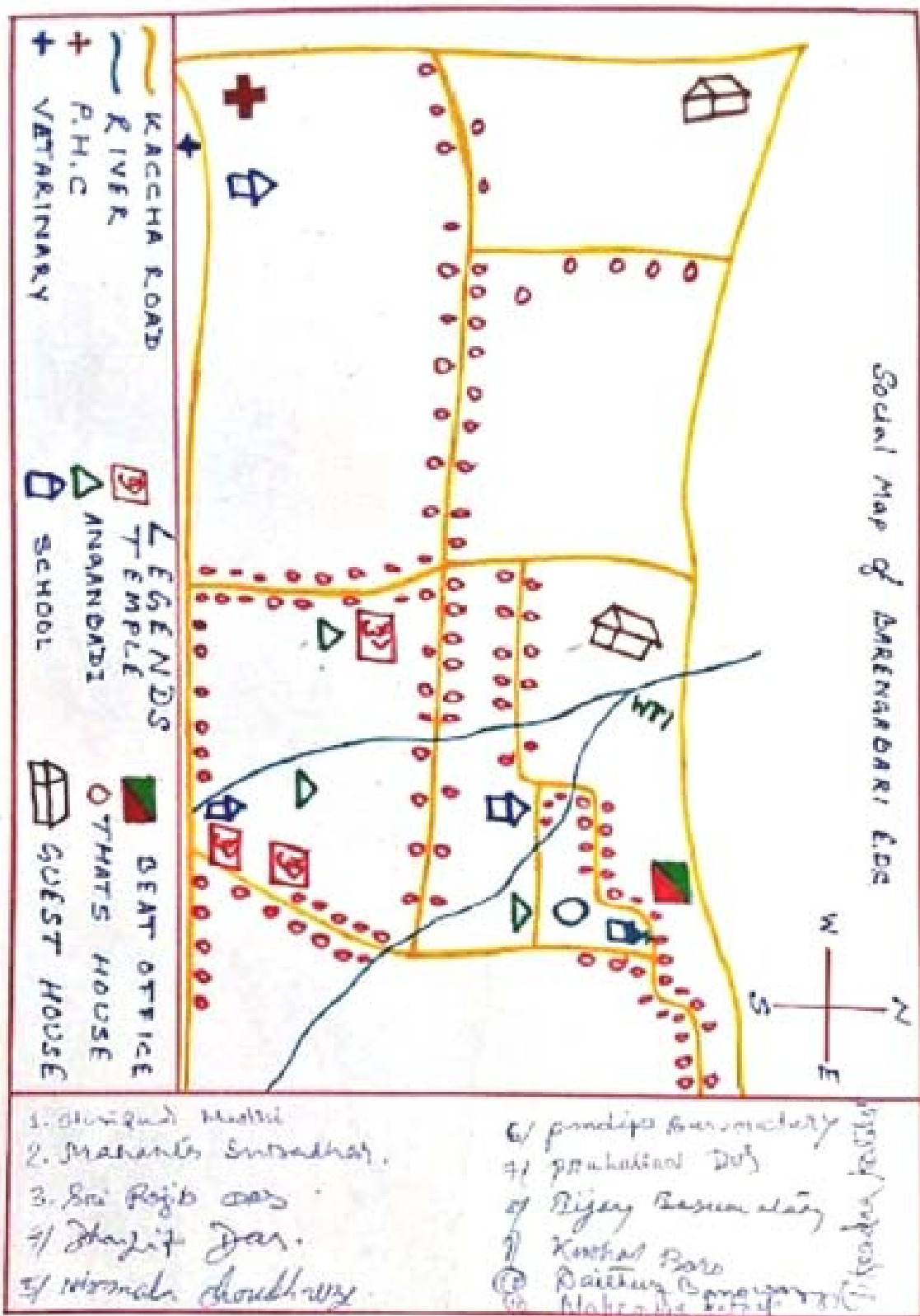
পৰিশিষ্ট নং	শিৰোনাম	পৃষ্ঠা নং
১	মানচিত্র :	
	অৱস্থিতি মানচিত্র	২৫
	গাঁৱৰ মানচিত্র	২৬
	গাঁৱৰ সম্পদৰ মানচিত্র	২৭
২	গাঁৱৰ ভূমি ব্যৱহাৰৰ মানচিত্র (জি আই এছ)	২৮
৩	পি আৰ এ অনুশীলন	২৯
	সামাজিক মানচিত্রায়ন	৩০
	সম্পদৰ স্থানাংক নিৰ্ধাৰণ	৩১
	সময়-সীমা পুনৰীক্ষণ	৩২
	জীৱিকাৰ ঋতুকালীনতা	৩২
	ভেন ডায়েগ্রাম	৩৪
	চাপাটি ডায়েগ্রাম	৩৫
	অগ্রাধিকাৰ স্থানাংক-ই পি এ আৰু সম্ভাৱনাপূৰ্ণ জীৱিকা	৩৬
৪	আলোকচিত্র	৩৮
৫	ই ডি চিৰ কাৰ্যবাহী সদস্যৰ তালিকা	৪০
	ই ডি চিৰ পঞ্জীয়ন-পত্ৰ	৪১
৬	পূৰণ কৰা তালিকা (প্ৰফ'ৰ্মা-১ পৰা প্ৰফ'ৰ্মা-৪) (তালিকা ১-১৬)	৪২

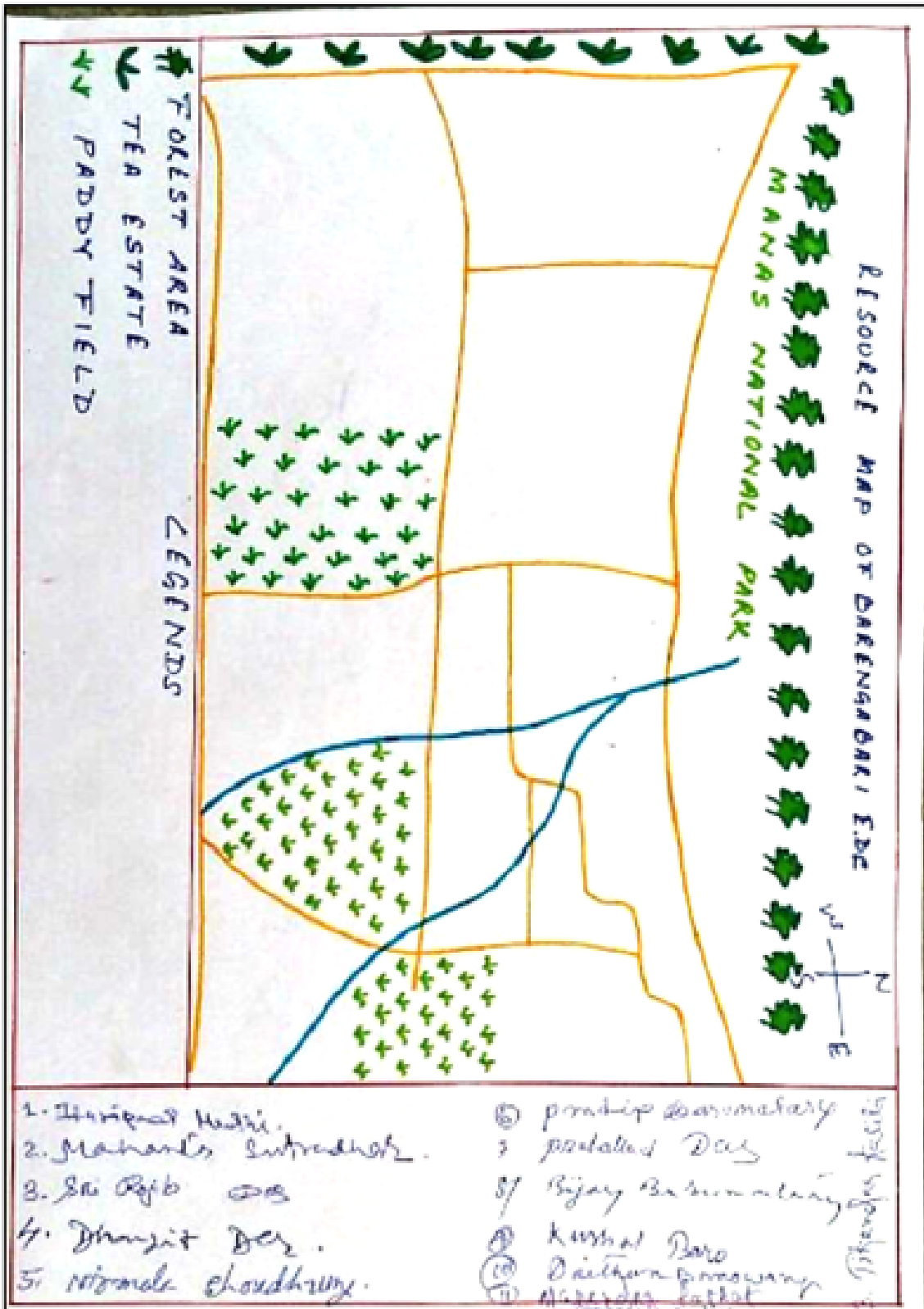
১. অৱস্থিতিৰ মানচিত্ৰ

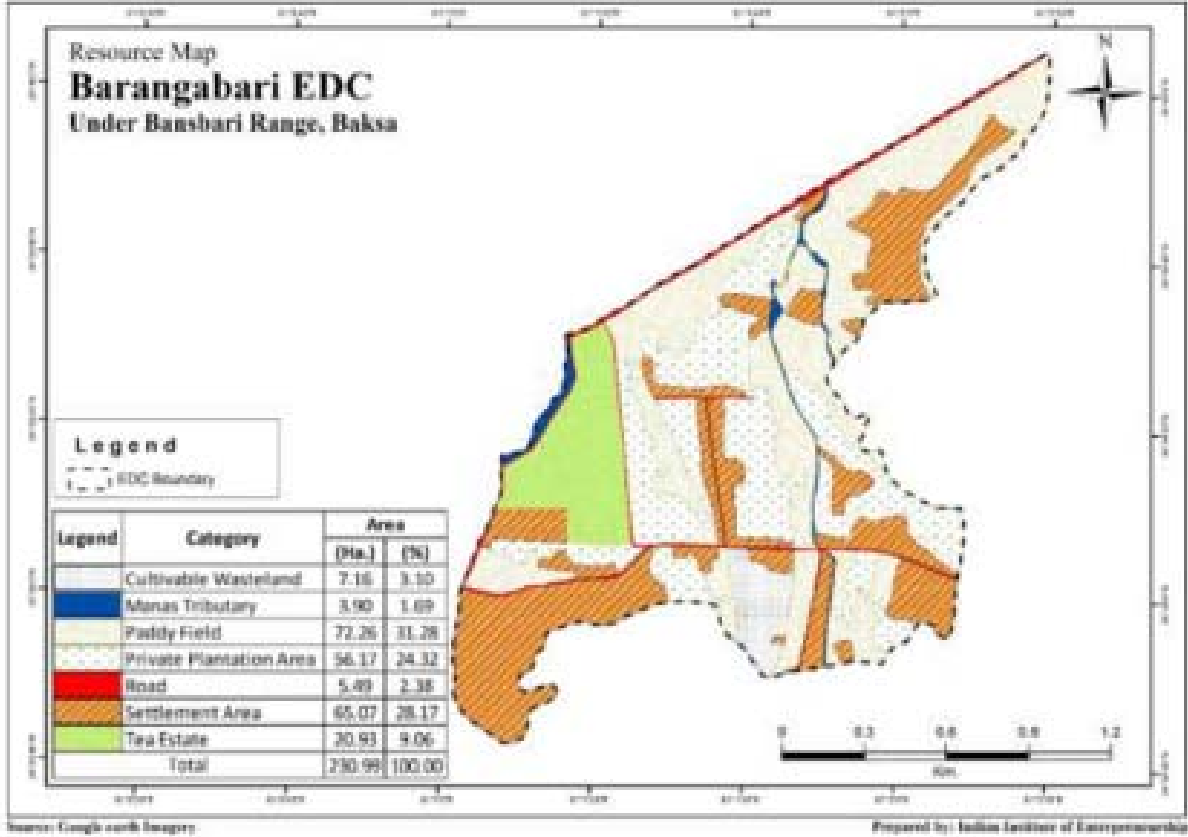
২. গাঁৱৰ মানচিত্ৰ

৩. সম্পদৰ মানচিত্র

পৰিশিষ্ট ২
জি আই এছৰ ভূমি ব্যৱহাৰ মানচিত্ৰ

পৰিশিষ্ট ৩

পি আৰ এৰ কাৰ্যকৌশল

পি আৰ এৰ অৱস্থান আৰু সময়

ইডিচিৰ নাম		বেৰেংগাবাৰী
অংশগ্ৰহণকাৰীৰ সংখ্যা	:	৫০-৬০
সময়	:	৬ জুলাই, ২০১৬
স্থান	:	প্ৰাথমিক বিদ্যালয় (বেৰেংগাবাৰী ই ডি চি)

অংশগ্ৰহণমূলক গ্ৰাম্য পৰিমাপৰ অনুশীলনৰ বাবে ব্যৱহাৰ কৰা অংশগ্ৰহণমূলক গ্ৰাম্য পৰিমাপৰ বিভিন্ন আহিলা :

- ১) সামাজিক মানচিত্ৰায়ন
- ২) সম্পদৰ স্থানাংক
- ৩) সময়-সীমা পুনৰীক্ষণ
- ৪) ঋতুকালীনতা বিশ্লেষণ

৩.১ সামাজিক মানচিত্রায়ন

বেৰেংগাবাৰী ই ডি চিৰ অন্তৰ্গত গাঁওবাসীৰ সামাজিক মানচিত্ৰ অংকনৰ বেলিকা গাঁওবাসীৰ আৰ্থ-সামাজিক দিশত দৃষ্টিপাত কৰাৰ উপৰি গাঁওখনৰ ঘৰ-দুৱাৰৰ প্ৰকাৰ, শিক্ষানুষ্ঠানৰ সংখ্যা, সামাজিক পৰিৱেশ আৰু পৰিয়ালৰ মাজত ধৰ্মীয় বিশ্বাস আদিলৈ লক্ষ্য কৰা হৈছে। প্ৰথমে আমি গাঁও আৰু সামাজিক অনুষ্ঠানসমূহলৈ গৈ জি পি এছ বিচিত্ৰতাৰ ব্যৱহাৰ কৰি তথ্যসমূহ সংগ্ৰহ কৰিছিলোঁ। গাঁওবাসী মানচিত্ৰ অংকনৰ দিশত উৎসাহী হোৱা গুণে তেওঁলোকে আগ্ৰহেৰে অংশগ্ৰহণ কৰিছিল।

তালিকা-৩.১ গাঁৱৰ বিষয়ে তথ্য

সামাজিক তথ্য	গাঁও	বেৰেংগাবাৰী
	মুঠ জনসংখ্যা	২০০
	কেঁচা/খেৰীঘৰ	২০০
	অৰ্ধপকী ঘৰ	০
উল্লেখযোগ্য স্থান	জুৰি	১
	নদী	৩
	স্কুল (এল পি)	২
	অংগনৱাড়ী কেন্দ্ৰ	৪
	প্ৰাথমিক স্বাস্থ্যকেন্দ্ৰ	১
	পশু চিকিৎসা কেন্দ্ৰ	১

সামাজিক মানচিত্ৰৰ পৰা উদ্ধৃত তথ্য

- সামাজিক মানচিত্ৰৰ সৈতে জড়িত তথ্যৰ পৰা জানিব পৰা গ'ল যে, গাঁওখনৰ ২০০টা পৰিয়ালৰ চিনাক্ত কৰা হৈছে আৰু আটাইৰে বাসগৃহ খেৰৰ।
- ব্যক্তিগত বাসভৱনৰ উপৰিও গাঁওখনত থকা প্ৰাথমিক বিদ্যালয়, অংগনৱাড়ী কেন্দ্ৰ, মন্দিৰ, পুথিভঁৰাল আৰু খেলপথাৰ, ৰাজহুৱা ভৱন, ৰাজহুৱা দমকল, হেঙু পাম্প আৰু দলং মানচিত্ৰত চিনাক্ত কৰা হৈছে।
- গাঁওবাসীয়ে দৈনিক পানীৰ ব্যৱহাৰৰ বাবে ৰাজহুৱা ৰিং কুৱা আৰু দমকলেই প্ৰধান উৎস।
- গাঁওখনৰ শিক্ষা ব্যৱস্থা সন্তোষজনক নহয়। গাঁৱৰ ভিতৰত মাত্ৰ ১টা প্ৰাথমিক বিদ্যালয় আছে।

৩.২ : সম্পদৰ স্থানাংক

সম্প্ৰদায়ৰ বিভিন্ন ধৰণৰ সম্পদৰ গৰাকীৰ অৱস্থা চিহ্নিত আৰু বিশ্লেষণ কৰি পৰিয়ালসমূহৰ সদস্যসকলৰ সম্পদৰ স্থানাংক বা ভাল বেয়া অৱস্থাৰ স্থানাংক নিৰ্ধাৰণ কৰা হয়। এই স্থানাংক নিৰ্ধাৰণে প্ৰকল্পৰ হিতাধিকাৰীসকলৰ আৰ্থ-সামাজিক স্তৰ নিৰ্ধাৰণৰ বিষয়ে জনাত মূল্যায়নকাৰীসকলক সহায় কৰে আৰু স্থানীয় মানুহৰ সম্পদ-অৱস্থা আদিৰ সংজ্ঞা আৰু সূচক নিৰ্ধাৰণতো সহায় কৰে। নিম্নোক্ত মানব ভিত্তিৰ সহায়ত সম্পদৰ স্থানাংক নিৰ্ধাৰণ কৰা হৈছে।

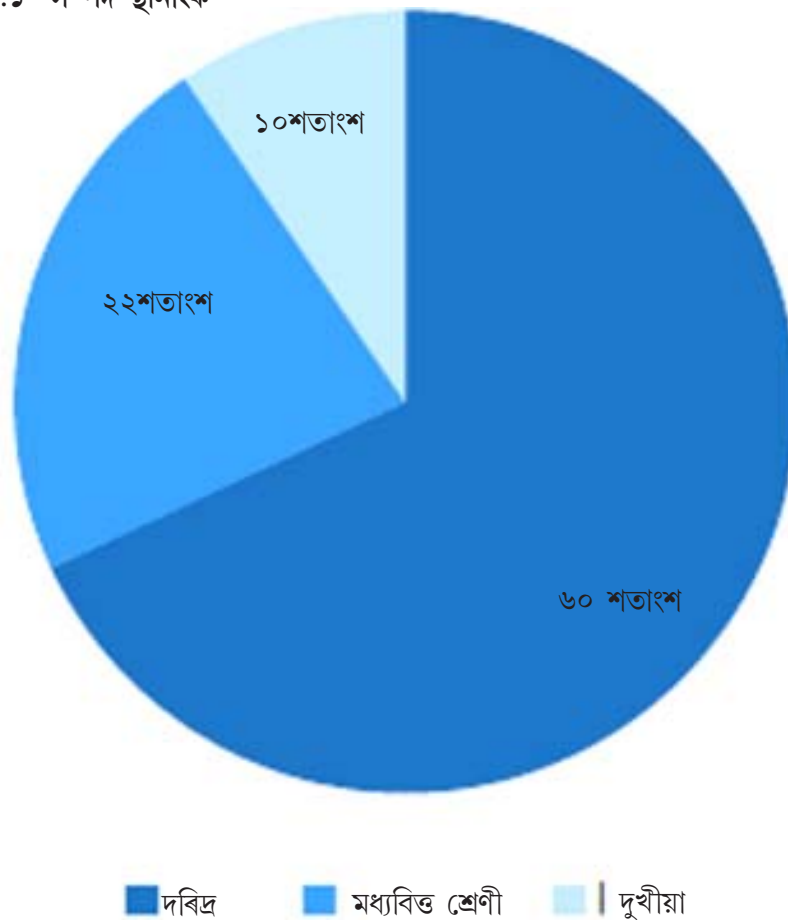
(ক) ভূমি মালিকানা

(খ) বৃত্তি

(গ) সম্পদৰ মালিকীস্বত্ব

এই স্থানাংক নিৰ্ধাৰণৰ জৰিয়তে দেখা গৈছে প্ৰায় ৬৮ শতাংশ লোক দৰিদ্ৰ, প্ৰায় ২২ শতাংশ লোক মধ্যবিত্ত শ্ৰেণীৰ আৰু প্ৰায় ১০ শতাংশ হৈছে ধনী শ্ৰেণীভুক্ত। দৰিদ্ৰ লোকসকল ঘাইকৈ অনিয়মিতদিন হাজিৰা কৰা বনুৱা। মাজে সময়ে আনৰ মাটি আধিত লৈ খেতি কৰে। তেওঁলোকৰ যথেষ্ট পৰিমাণ কৃষি ভূমিও আছে।

ৰেখাচিত্ৰ : ৩.১ সম্পদ স্থানাংক

৩.৩ সময় সীমাৰ পৰ্যালোচনা

পূৰ্বৰ কোনো বিশেষ ঘটনা বা বুৰঞ্জীমূলক ঘটনাৰ বিষয়ে জানিবলৈ দলটোৱে সময় সীমাৰ পৰ্যালোচনা কৰে। দলৰ সদস্যসকলে গাঁওবুঢ়া, বয়স্ক ব্যক্তি আৰু কিছুমান যুৱক-যুৱতীৰ সৈতেও এই ঘটনাবোৰৰ বিষয়ে আলোচনা কৰে আৰু এই ঘটনাবোৰে গঞৰ জনজীৱনত কিবা প্ৰভাৱ পেলাইছে নেকি এই বিষয়ে জনাৰ অভিপ্ৰায় কৰে।

তালিকা ৩.৩ সময় সীমাৰ পৰ্যালোচনা

বছৰ	অনুষ্ঠান	প্ৰকাৰ
১৯৭২	প্ৰাথমিক বিদ্যালয় স্থাপন	গঠনমূলক
১৯৮৮	বিজুলী সংযোগ	নিৰ্মাণ
১৯৯২	বন্যপ্ৰাণীৰ ধ্বংসাত্মক কাৰ্য	পৰিৱেশ
১৮৮৫-১৯৯০	বিটিচি সমস্যা	ৰাজনৈতিক
১৯৮৫	প্ৰথম পশুচিকিৎসা	নিৰ্মাণ

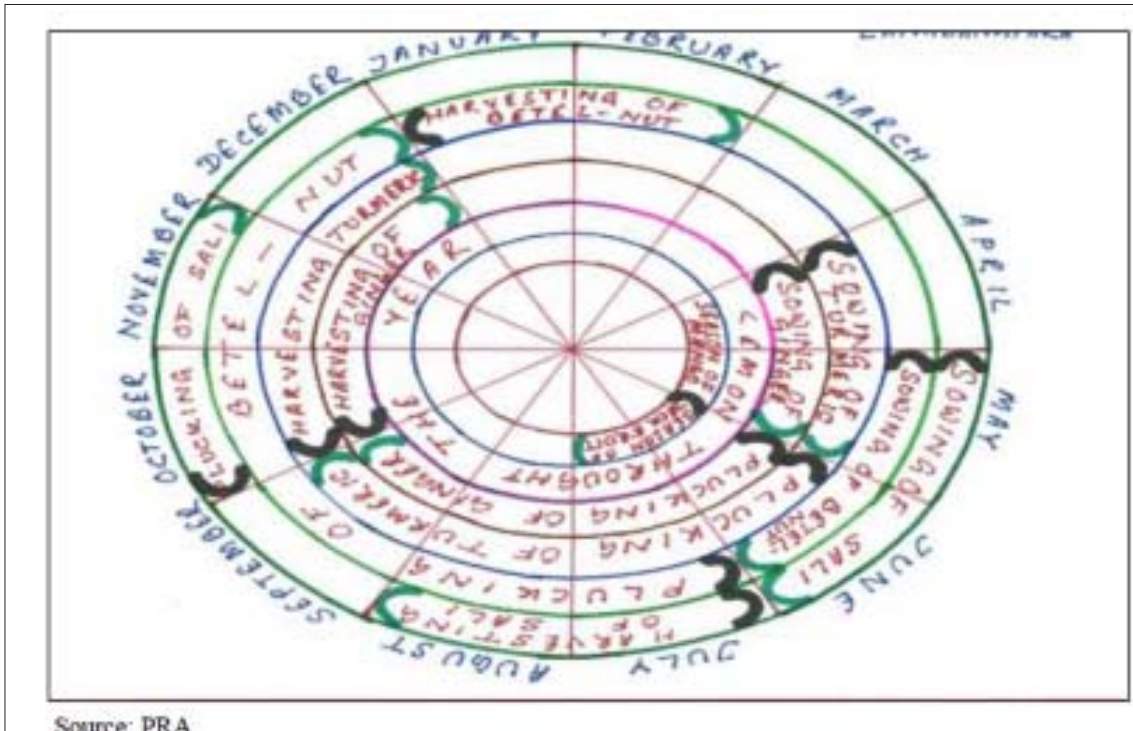
৩.৪ জীৱিকা সংক্ৰান্তীয় কামৰ ঋতুকালীন মানচিত্ৰ :

তালিকা-৩.২ : ঋতুকালীন শস্যৰ চানেকি

শ্ৰেণী বিভাগ		কামৰ সময়		
		গুটি সিঁচা	শস্য চপোৱা	সংগ্ৰহ
কৃষি	শালি	মে'-জুন	জুলাই-আগষ্ট	অক্টোবৰ-নৱেম্বৰ
	তামোল	মে'-জুন	জানুৱাৰী-ফেব্ৰুৱাৰী	জুলাই-ডিচেম্বৰ
	সৰিয়হ	অক্টোবৰ-নৱেম্বৰ	অক্টোবৰ-নৱেম্বৰ	জানুৱাৰী-ফেব্ৰুৱাৰী
	হালধি	এপ্ৰিল-মে'	অক্টোবৰ-ডিচেম্বৰ	জুন-ছেপ্টেম্বৰ
	আদা	এপ্ৰিল-মে'	অক্টোবৰ-ডিচেম্বৰ	জুন-ছেপ্টেম্বৰ
	নেমু	গোটেই বছৰ ধৰি		
কৃষি বহিৰ্ভূত খণ্ড	বয়ন	গোটেই বছৰজুৰি		
	পশুপালন			
	দৈনিক শ্ৰমদান			
	দোকানী			
	ইলেকট্ৰিচিয়ান			
	ৰাজমিস্ত্ৰী			

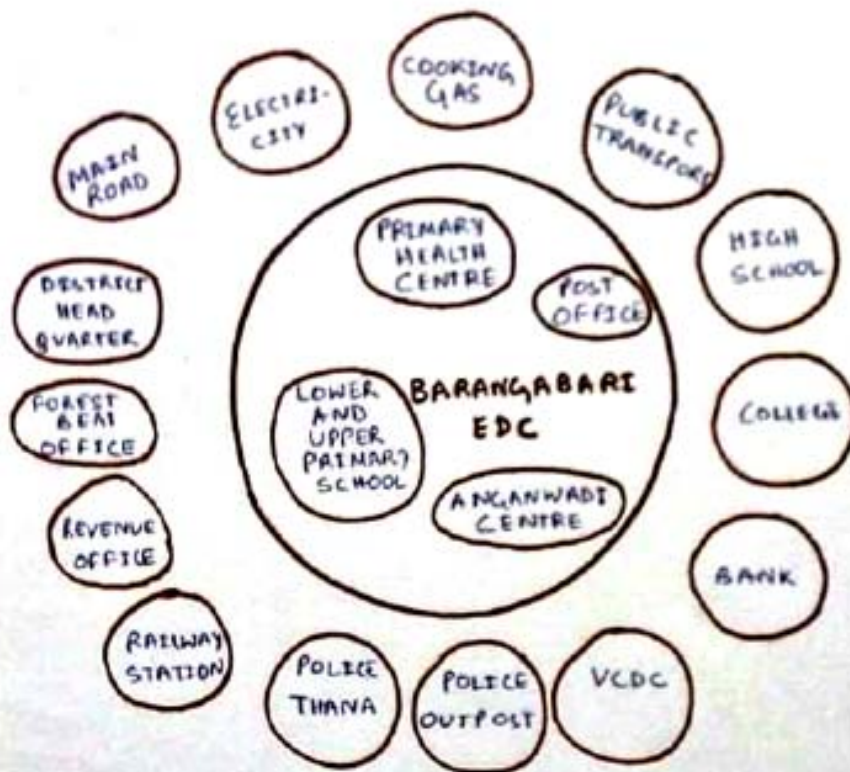
ঋতুকালীন মানচিত্র

Source: PRA

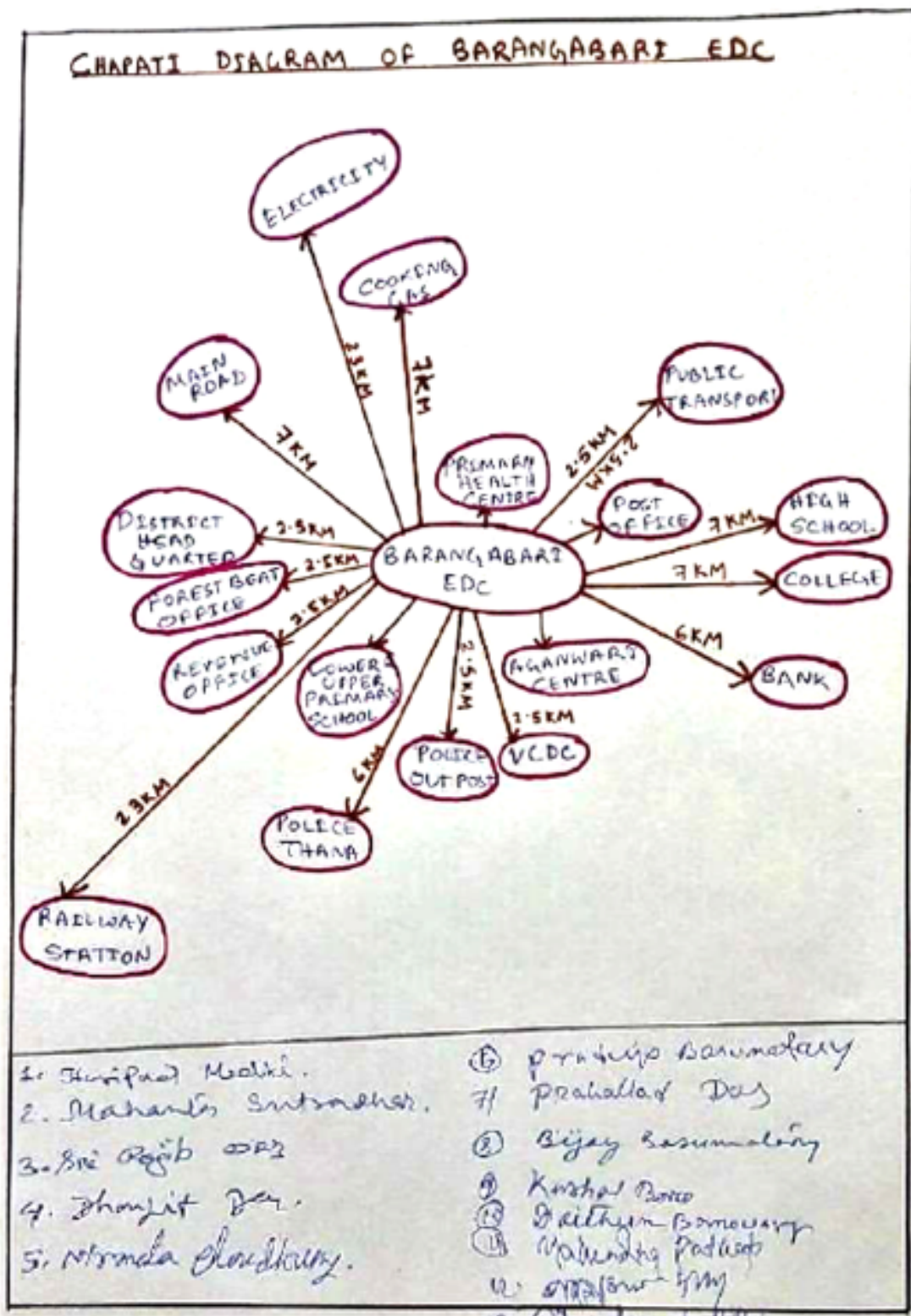
চিত্র ৩.২ : ই পি এ ঋতুভিত্তিক মানচিত্র

VENN DIAGRAM OF BARANGABARI EDC

1. Jamirul Huda.
2. Mahanta Sutradhar
3. Sri Rajib Das
4. Dhayit Das.
5. Nirmala Choudhury.
6. Pradip Dasgupta
7. Prabal Das

8. Bijay Dasgupta
9. Kunal Das
  10. Dailun Dasgupta
  11. Mahendra Palit.
  12. Ananta Das
  13. Titikanta Kalita

Dumungkari EDC

Priority Ranking- EPA and Priority Livelihood Activities

Priority Ranking- EPA

Livelihood Activity	Manufacture	weaving	Livelihood training	Learning	Tourist Guide	Masonry	Carpentry	Make-up artist	Care and nutrition	Marks	Rank
Her culture	A	x	B	C	A	A	A	A	A	6	1
Weaving	B	x	x	B	B	B	G	H	B	5	2
Livelihood training	C	x	x	x	D	C	C	C	C	6	1
Tailoring	D	x	x	x	x	E	D	G	D	4	5
Tourist Guide	E	x	x	x	x	x	I	E	E	5	3
Masonry	F	x	x	x	x	x	G	H	F	1	8
Carpentry	G	x	x	x	x	x	x	G	I	4	5
Make-up artist	H	x	x	x	x	x	x	x	K	3	7
Care and nutrition	I	x	x	x	x	x	x	x	x	2	8

1. Shripad Kati.
2. Mahanta Sutradhar.
3. Sri Raju Das
4. Shripad Das.
5. Nanda Jadhav.

6. Pradip Banerjee
7. Pradip Das
8. Bijay Banerjee
9. Karthikey
10. Baithun Banerjee
11. Mahanta Pattar.
12. Arjun Das
13. Tikendra Kati

Bamungakari Etc.

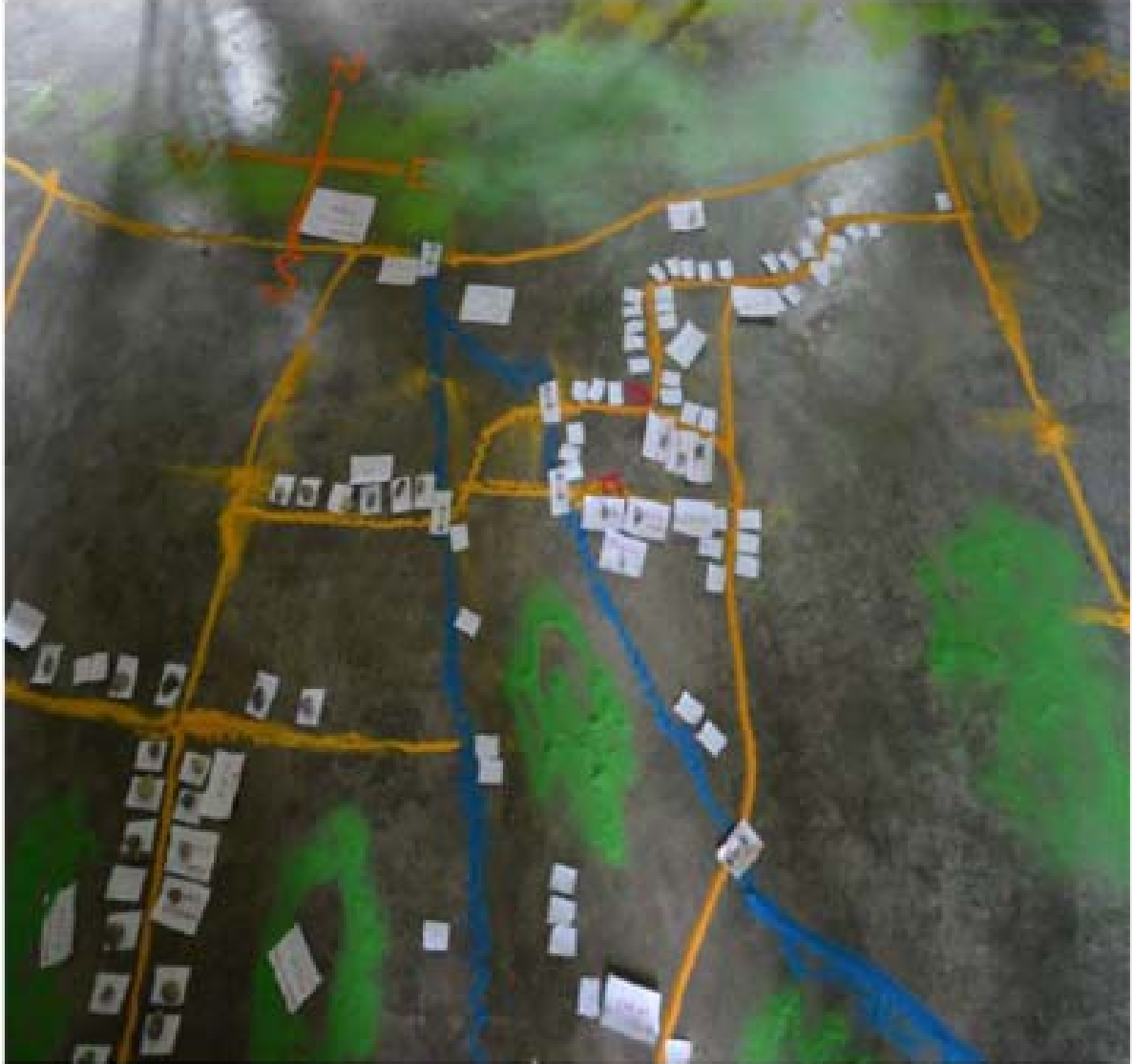
Priority Ranking- Potential Livelihood activities in the EDC

Dry Point Activities	Electricity	Weaving training center	High School	Market shed	Veterinary Clinic	Road Connectivity	Drinking Water	Sanitation	Community Hall	Marks	Rank
	A	B	C	D	E	F	G	H	I		
Electricity	A	X	A	A	A	A	A	A	A	8	1
Weaving training center	B	X	X	C	D	E	B	B	D	4	5
High school	C	X	X	X	D	E	C	C	C	5	4
Market shed	D	X	X	X	X	D	D	D	D	7	3
Veterinary Clinic	E	X	X	X	X	X	E	E	E	6	2
Road connectivity	F	X	X	X	X	X	G	H	F	3	8
Drinking water	G	X	X	X	X	X	X	G	G	3	6
Sanitation	H	X	X	X	X	X	X	X	H	2	7
Community Hall	I	X	X	X	X	X	X	X	X	0	9

1. Shrikanth Medhi
2. Mahanta Sutradhar.
3. Sri Rajib Das
4. Dhayit Das.
5. Monala Choudhary.
6. Pralip Basumatary
7. Prabal Das
8. Bijay Basumatary
9. Kusthal Boro
10. Satish Basumatary
11. Mohendra Patkar.
12. Ananta Kumar
13. T. K. Das

আলোকচিত্র

পি আৰ এ অনুশীলনৰ সময়ত

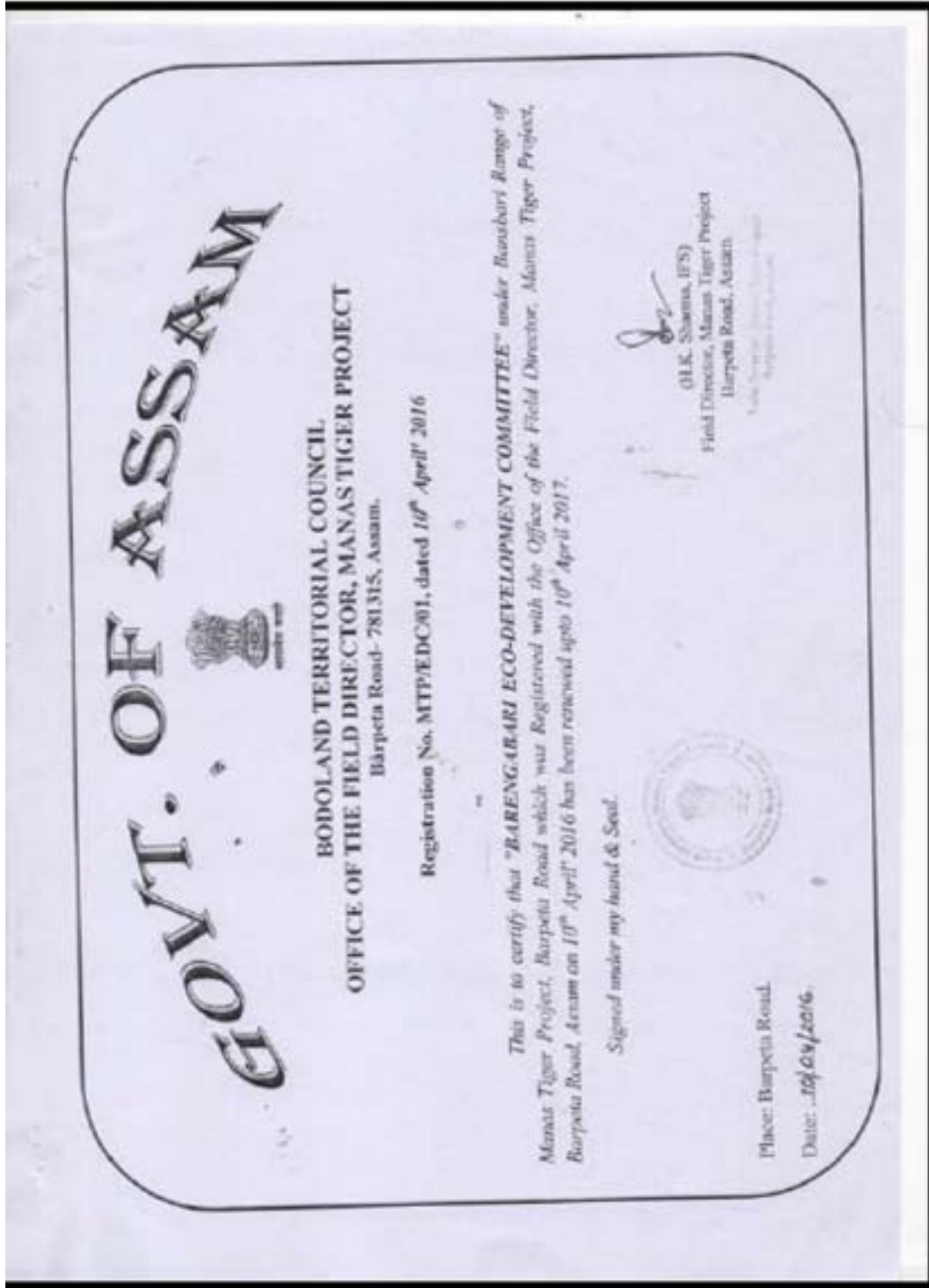

পৰিশিষ্ট ৬

ই ডি চিৰ কাৰ্যবাহী সদস্যসকলৰ তালিকা

ক্রমিক নং	নাম	পদবী	শ্ৰেণী	পুৰুষ-মহিলা
১	টিকেদ্র কলিতা	সভাপতি	সাধাৰণ	পুৰুষ
২	ধনজিৎ দাস	সদস্য	সাধাৰণ	পুৰুষ
৩	ৰাজীৱ দাস	সদস্য	অ'বিচি	পুৰুষ
৪	ঘনশ্যাম দাস	সদস্য	অ'বিচি	পুৰুষ
৫	ধনেশ্বৰ সুব্ৰধৰ	সদস্য	অ'বিচি	পুৰুষ
৬	মহন্ত সুব্ৰধৰ	সদস্য	অ'বিচি	পুৰুষ
৭	মনোমতি সুব্ৰধৰ	সদস্য	অ'বিচি	মহিলা
৮	নিৰ্মলা চৌধুৰী	সদস্য	সাধাৰণ	মহিলা
৯	সুদেন বসুমতাৰী	সদস্য	এছ'টি	মহিলা
১০	হৰিপদ মেধি	সদস্য সচিব	এছ'টি	পুৰুষ
১১	পানাবাম দাস	সদস্য	অ'বিচি	পুৰুষ
১২	প্ৰদীপ বসুমতাৰী	সদস্য	এছ'টি	পুৰুষ
১৩	জগনাল বসুমতাৰী	সদস্য	এছ'টি	পুৰুষ
১৪	জৱহৰলাল বসুমতাৰী	সদস্য	এছ'টি	পুৰুষ
১৫	বিদিতা দাস	সদস্য	অ'বিচি	মহিলা

পৰিশিষ্ট ৬ (তথ্য-১)

তালিকা-১ : ই ডি চিৰ মূল তথ্য

জে এফ এম চিৰ নাম	গঠনৰ তাৰিখ	কাৰ্যনিৰ্বাহক সমিতিৰ সদস্যসকলৰ নাম	সভাপতিৰ নাম	সচিবৰ নাম	গাঁও উন্নয়ন নিধিৰ ধন	প্ৰতি পৰিয়াল বা ব্যক্তিৰ বৰঙণি	ব্যৱহৃত সামাজিক বেৰ হয়/নহয়	বিশেষ সাফল্য সন্দৰ্ভত মন্তব্য	সাফল্যৰ মানৰ % হাৰ
বেৰেংগাবাৰী	২০১৩	১৫	টিকেদ্র কলিতা	হৰিপদ মেধি,এফ আৰ-১	—	—	—	—	—

তালিকা-২ : গাঁওভিত্তিক জনসংখ্যাৰ তথ্য

গাঁৱৰ নাম	পৰিয়ালৰ সংখ্যা	অনুসূচিত জনজাতি			অ'বিচি		অনুসূচিত জাতি		প্ৰতি ১০০০ পুৰুষৰ বিপৰীতে লিঙ্গ অনুপাত	পৰিয়াল গড় আকাৰ (আনুঃ)
		মুঠ	পুৰুষ	মহিলা	পুৰুষ	মহিলা	পুৰুষ	মহিলা		
বেৰেংগাবাৰী	২০০	১৫৭০	৮০০	৭৭০	—	—	—	—	৯৬২	৮

তালিকা-২.২ : পৰিয়ালসমূহৰ ধৰ্ম আৰু শ্ৰেণীভিত্তিক বিতৰণ

পৰিয়ালৰ সংখ্যা	সম্প্ৰদায়	জাতি-শ্ৰেণী	ধৰ্ম
৮২	অসমীয়া, বঙালী	অনুসূচিত জাতি	হিন্দু
৫১	বড়ো	অনুসূচিত জনজাতি	হিন্দু
২০	বড়ো	অনুসূচিত জনজাতি	খ্ৰীষ্টান
৪৩	অসমীয়া	অ'বিচি	হিন্দু
০৪	অসমীয়া	সাধাৰণ	হিন্দু

তালিকা- ৩ : ভূমি ধাৰণৰ ভিত্তিত গাঁৱৰ কৃষকসকলৰ শ্ৰেণী বিভাগ

তালিকা- ৩ : ভূমি ধাৰণৰ ভিত্তিত গাঁৱৰ কৃষকসকলৰ শ্ৰেণী বিভাগ

গাঁৱৰ নাম	ভূমি ধাৰণ অনুযায়ী কৃষকৰ শ্ৰেণী বিভাগ				মুঠ
	ধনী কৃষক > ১০ হেক্টৰ	ক্ষুদ্ৰ কৃষক ২-১০ হেক্টৰ	উপাস্ত কৃষক < ২ হেক্টৰ	ভূমিহীন পৰিয়াল	
বেৰেংগাবাৰী	—		২০০	-	২০০

তালিকা- ৪ : পশুধনৰ সংখ্যা

ক্রমিক নং	গাঁৱৰ নাম	পশুধনৰ সংখ্যা						
		গাই	ম'হ	ছাগলী	হাঁহ	কুকুৰা	গাহৰি	মুঠ
১	বেৰেংগাবাৰী	৩০০	-	১৩৩	৫৬০	-	৫৩	১০৪৬

তালিকা- ৫ : ইডিচিৰ গাঁথনি

তালিকা- ৫ : ইডিচিৰ গাঁথনি

ক্রমিক নং	আন্তঃগাঁথনি	অৱস্থিতি	গাঁৱৰ পৰা দূৰত্ব (কিলোমিটাৰ)
১	প্ৰধান পথ	শালবাৰী	৭ কিঃ মিঃ
২	বিদ্যুৎ	বৰপেটা টাউন	২৩ কিঃ মিঃ
৩	গেছ সংযোগ	শালবাৰী	৭ কিঃ মিঃ
৪	পৰিবহণ	বাঁশবাৰী (ভিতৰত)	২.৫ কিঃ মিঃ
৫	প্ৰাথমিক চিকিৎসা কেন্দ্ৰ	ভিতৰত	-
৬	প্ৰাথমিক বিদ্যালয়	শালবাৰী	গাঁৱৰ ভিতৰত
৭	মাধ্যমিক বিদ্যালয়	শালবাৰী	৭ কিঃ মিঃ
৮	ডাকঘৰ	শালবাৰী	৭ কিঃ মিঃ
৯	হাইস্কুল	শালবাৰী	৭ কিঃ মিঃ
১০	বেংক	গোৱৰ্ধনা	৬ কিঃ মিঃ
১১	অংগনৱাড়ী কেন্দ্ৰ	গাঁৱৰ ভিতৰত	চাৰিটা
১২	ডাকঘৰ	ভিতৰত	-
১৩	বন আঞ্চলিক কাৰ্যালয়	বাঁশবাৰী	৫ কিঃ মিঃ
১৪	বন লাট কাৰ্যালয়	বাঁশবাৰী	২.৫ কিঃ মিঃ
১৫	ৰেল ষ্টেচন	বৰপেটা	২৩ কিঃ মিঃ
১৬	কলেজ	শালবাৰী	২.৫ কিঃ মিঃ
১৭	পুলিচ আউট প'ষ্ট	শালবাৰী	২.৫ কিঃ মিঃ
১৮	সাপ্তাহিক বজাৰ	শালবাৰী	২.৫ কিঃ মিঃ
১৯	ভি চি ডি চি	শালবাৰী	২.৫ কিঃ মিঃ

তালিকা- ৬ : কৃষিজাত শস্য

তালিকা ৬ঃ বেৰেংগাবাৰী ই ডি চিৰ শস্য

শস্যৰ প্ৰকাৰ	বৰ্ষা নিৰ্ভৰ		জলসিঞ্চন	
	শস্যৰ নাম	এলেকা হেক্টৰ হিচাপত	শস্যৰ নাম	এলেকা হেক্টৰ হিচাপত
খাৰিফ	ধান	১৬.৫৫		
অন্যান্য	ফলমূল	৫৭		

তালিকা-৭ : শস্য উৎপাদন ৰূপৰেখা

তালিকা ৭ঃ ই ডি চিৰ শস্য উৎপাদনৰ ৰূপৰেখা

শস্যৰ প্ৰকাৰ	মুঠ উৎপাদন (আনুমানিক) কুইণ্টল	উৎপাদন কৰা পৰিয়ালৰ সংখ্যা	গড় উৎপাদনত শস্যৰ অধিন এলেকা	শস্য অন্তৰ্গত এলেকা
ধান	৩৩৬	৪২	১৮-১৯	১৬.৫৫
নেমু	১৯২৫০-২২৭০০	১২৫	১৩৭৫-১৬২০	১৪
তামোল	১৪৫৫০-১৮৭৮০	১৩০	৩৮০-৪৩৫	৩২

তালিকা- ৮ : পশুখাদ্যৰ পৰ্যাপ্ততা

তালিকা ৮ঃ ই ডি চিৰ পশুখাদ্যৰ পৰ্যাপ্ততা

প্ৰকাৰ	১-৩ মাহ	৩-৬ মাহ	> ৬ মাহ
শস্যৰ অৱশিষ্ট	—	✓	—
ঘৰুৱা পেলুৱা বস্তু	—	—	✓
সেউজীয়া পশুখাদ্য	—	—	✓
বনাঞ্চলত চাৰণ	—	✓	—

তালিকা- ৯ : গাঁৱৰ পৰা বজাৰৰ দূৰত্ব আৰু অৱস্থান

তালিকা ৯ : গাঁৱৰ পৰা বজাৰৰ দূৰত্ব আৰু অৱস্থান

ক্ৰমৰ বাবে	অৱস্থান	যদি অন্য গাঁৱত, গাঁৱৰ পৰা দূৰত্ব (কিলোমিটাৰ)
গেলামাল	বেৰেংগাবাৰী	২.৫ কিঃ মিঃ
সাপ্তাহিক বজাৰ	বাঁশবাৰী	২.৫ কিঃ মিঃ
প্ৰধান বজাৰ	বাঁশবাৰী	২.৫ কিঃ মিঃ
বন নিগম বিক্ৰী বিভাগ	—	—
টেণ্ডু পাটা পি এইচএ ডি	—	—
মাছৰ বজাৰ	বাঁশবাৰী	২.৫ কিঃ মিঃ
ভেষজ উদ্ভিদ সংগ্ৰহ কেন্দ্ৰ	—	—
বন নিগম ভেষজ উদ্ভিদ সংগ্ৰহ কেন্দ্ৰ	—	—

তালিকা- ১০ : জলসম্পদ সুবিধাৰ পৰ্যাপ্ততা

তালিকা ১০ : জলসম্পদ সুবিধাৰ পৰ্যাপ্ততা

জলৰ উৎস	সংখ্যা	পানীৰ পৰ্যাপ্ততা (উপযুক্ততা, ঋতুকালীন)	ব্যৱহাৰ (খোৱাৰ বাবে, জলসিঞ্চন, গা ধোৱা)
জান, জুৰি	১	বছৰজুৰি	জলসিঞ্চন, পশুপালন
দমকল	১	বছৰজুৰি	খোৱা, ঘৰুৱা ব্যৱহাৰ
কাঁৱা	১৮	বছৰজুৰি	খোৱা, ঘৰুৱা ব্যৱহাৰ
পুখুৰী	১	বছৰজুৰি	মীন পালন

তালিকা- ১১ : শক্তি ব্যৱহাৰ

তালিকা ১০ : ই ডি চিৰ শক্তি ব্যৱহাৰ দেখুওৱা হৈছে

ইন্ধনৰ প্ৰকাৰ	নিৰ্ভৰশীল পৰিয়ালৰ সংখ্যা	নিৰ্ভৰশীল মাহৰ সংখ্যা	উৎস (স্থানীয় গাঁও, বন, অন্যান্য উৎস)	মুখ্য / গৌণ
কাঠখৰি	২০০	১২	বনাঞ্চল	গৌণ
কেৰাচিন	২০০	১২	বজাৰ	মুখ্য
গোবৰ জৈৱ গেছ	—	—	—	—
বন্ধন গেছ	০৯	-	বজাৰ	গৌণ
বৈদ্যুতিক চৌকা	—	—	—	—

তথ্য-II

জীৱিকাৰ সুযোগ বিশ্লেষণ

তালিকা- ১৩ : কৃষি আৰু উদ্যান শস্য

বাধাসমূহ	কাৰণসমূহ	সুযোগ সমূহ	কৰ্মসূচী
কম উৎপাদন	<ul style="list-style-type: none"> ■ বনৰীয়া জীৱ-জন্তুৰ বাবে কোনো ধৰণৰ বেৰা নাই ■ পৰম্পৰাগত কৃষি পদ্ধতি (কৃষি সম্পৰ্কীয় বুনিয়াদী শিক্ষা, পাৰাৰ টিলাৰ, ট্ৰেক্টৰ আদি আধুনিক সা-সৰঞ্জাম, আহিলাৰ অভাৱ) ■ উচ্চ উৎপাদনশীল বীজ সম্পৰ্কে সজাগতাৰ অভাৱ। 	<ul style="list-style-type: none"> ■ জৈৱিক বেৰৰ প্ৰয়োগ ■ জলসিঞ্চন ব্যৱস্থাৰ প্ৰৱৰ্তন আৰু চৰকাৰৰ জলসিঞ্চন বিভাগৰ সৈতে সংযোগ স্থাপন ■ নতুন আৰু অত্যাধুনিক প্ৰযুক্তিৰ প্ৰয়োগ। ■ উপযুক্ত আৰু উচ্চমানৰ সাৰ, কীটনাশক আদিৰ প্ৰয়োগ 	<ul style="list-style-type: none"> ■ চৰকাৰৰ বিভিন্ন বিভাগৰ সৈতে সংযোগ স্থাপন কৰি সিবিলাকৰ যোজনা সমূহৰ সুবিধা লাভ ■ টেক্টৰ ব্যৱহাৰৰ প্ৰশিক্ষণ। ■ কৃষি-দক্ষতা উন্নতকৰণৰ কাৰ্যসূচী বৰ্ণসংকৰ জাতৰ কৃষি
ভঁৰাল আৰু উৎপাদন	<ul style="list-style-type: none"> ■ সংৰক্ষণ পদ্ধতি সম্পৰ্কে সজাগতাৰ অভাৱ। ■ বিদ্যুতৰ সৰবৰাহ নোহোৱাৰ বাবে শীতল মজুতৰ অভাৱ। 	<ul style="list-style-type: none"> ■ বিক্ৰী নোহোৱা সামগ্ৰী দীৰ্ঘকাল ধৰি মজুতৰ সুবিধা। ■ উপযুক্ত শস্য মজুত কৰি ৰখাৰ সুবিধা 	<ul style="list-style-type: none"> ■ পেকেজিং ■ পৰিবহণ আৰু বিপণন
বিপণন	<ul style="list-style-type: none"> ■ পৰিবহণ ব্যৱস্থা অতি শোচনীয়। 	<ul style="list-style-type: none"> ■ প্ৰকৃত পৰিবহণ ব্যৱস্থাই কৃষকসকলক তেওঁলোকৰ সামগ্ৰী নিকটৱৰ্তী বজাৰলৈ লৈ যোৱাত সহায় কৰিব। 	

তালিকা- ১৪ : পশুধন

বাধাসমূহ	কাৰণসমূহ	সুযোগ সমূহ	কৰ্মসূচী
চৰণীয়া ভূমি কম	পশুধনসমূহ বন্যপ্ৰাণীয়ে হত্যা কৰে।	-	-
পশু খাদ্যৰ পৰ্যাপ্ততা	<ul style="list-style-type: none"> শোচনীয় বিত্তীয় অৱস্থাৰ কাৰণে বজাৰৰ পৰা ক্ৰয় কৰাৰ অক্ষমতা। গছ-গছনিৰ পৰা পশুখাদ্য, শস্যৰ অৱশিষ্টাংশ কেৱল ৩-৬ মাহৰ বাবে পৰ্যাপ্ত। বছৰ জুৰি পৰ্যাপ্ত নহয়। 	<ul style="list-style-type: none"> পশুপালনৰ দ্বাৰা উচ্চ উপাৰ্জন সুবিধা লাভ কৰিব পাৰিলে পশু খাদ্যৰ বাবে ভাল ঘৰুৱা বজাৰ আৰু এই সুবিধাই জীৱিকাৰ বিকল্প সুযোগ সৃষ্টি কৰিব। 	পশুধন খণ্ডৰ উন্নত সুবিধাৰ বাবে পশুচিকিৎসা বিভাগৰ সৈতে সংযোগ স্থাপন
পশু চিকিৎসা ব্যৱস্থা	<ul style="list-style-type: none"> পশু চিকিৎসাৰ কোনো কেন্দ্ৰ নাই। যথোপযুক্তভাৱে পশু পালন-প্ৰজনন সম্পৰ্কে জ্ঞানৰ অভাৱ। 	<ul style="list-style-type: none"> ৰোগ নিয়ন্ত্ৰণ গৃহপালিত পশুৰ জীৱনকাল (আয়ুস) বৃদ্ধি। গাঁওবাসী পশুপালনৰ প্ৰতি আকৃষ্ট হোৱাৰ লগতে এই সম্পৰ্কীয় সজাগতা বৃদ্ধি হ'ব। 	
দুগ্ধ উৎপাদন	<ul style="list-style-type: none"> পশু খাদ্যৰ অভাৱ দুগ্ধ উৎপাদ বৃদ্ধিৰ বাবে বিজ্ঞানসন্মত পশুপালন সম্পৰ্কীয় জ্ঞানৰ অভাৱ। 	<ul style="list-style-type: none"> দুগ্ধ উৎপাদনৰ প্ৰশিক্ষণৰ দ্বাৰা উৎপাদন বৃদ্ধি কৰিব পৰা যায় দুগ্ধৰ উৎপাদন বৃদ্ধিৰ বাবে অধিক উৎপাদনক্ষম উন্নত জাতৰ পশুধনৰ ব্যৱহাৰ 	
দুগ্ধ বজাৰ	<ul style="list-style-type: none"> প্ৰত্যক্ষ দুগ্ধ বজাৰৰ সৈতে যোগাযোগ কম বিভিন্ন দুগ্ধজাত দ্ৰব্যৰ বজাৰ চাহিদাৰ প্ৰতি জ্ঞান নহয় 	<ul style="list-style-type: none"> বৃহৎ দুগ্ধ বজাৰৰ চাহিদা 	

তালিকা- ১৫ : বিশেষ দক্ষতা : হস্ততাঁত

বাধাসমূহ	কাৰণসমূহ	সুযোগ সমূহ	কৰ্মসূচী
কেঁচামালৰ পৰ্যাপ্ততা	<ul style="list-style-type: none"> ■ ঢুকি পোৱা স্থানৰ ভিতৰত (বজাৰ ৭ কিঃ মিঃ দূৰত) কেঁচামালৰ অভাৱ ■ ভঁৰাল নাই। 	<ul style="list-style-type: none"> ■ কেঁচামালৰ ভঁৰাল স্থাপনৰ বাবে উমৈহতীয়া ঠাই। 	<ul style="list-style-type: none"> ■ কেঁচামালৰ ভঁৰাল স্থাপন।
উৎপাদিত সামগ্ৰীৰ গুণগত মান	<ul style="list-style-type: none"> ■ উচ্চ মানৰ সামগ্ৰীৰ ভঁৰাল ■ পৰম্পৰাগত যন্ত্ৰপাতিৰ ব্যৱহাৰ 	<ul style="list-style-type: none"> ■ নতুন বজাৰ উলিওৱাৰ কাৰণে উন্নতমানৰ সামগ্ৰী উৎপাদন। 	<ul style="list-style-type: none"> ■ আধুনিক যন্ত্ৰপাতি আৰু সা-সঁজুলিৰ বিষয়ে প্ৰশিক্ষণ। ■ গাঁওবাসীসকলক উন্নত প্ৰযুক্তি প্ৰদান।
বজাৰৰ সম্ভাৱনীয়তা	<ul style="list-style-type: none"> ■ মানসম্মত বজাৰৰ অভাৱ ■ মূল্য নীতিৰ অভাৱ ■ প্ৰাতিষ্ঠানিক ক্ৰেতাৰ সৈতে সংযোগ নাই ■ বিবিধ প্ৰকাৰৰ সামগ্ৰী বা নতুন প্ৰকাৰৰ সামগ্ৰী উৎপাদন কৰা নহয় 	<ul style="list-style-type: none"> ■ বিবিধ প্ৰকাৰৰ সামগ্ৰী উৎপাদনৰ জৰিয়তে নতুন নতুন বজাৰ উলিওৱা 	<ul style="list-style-type: none"> ■ উৎপাদিত সামগ্ৰী বৃহৎ পৰিমাণে ক্ৰয়ৰ বাবে প্ৰাতিষ্ঠানিক ক্ৰেতাৰ সৈতে চুক্তিৰ ব্যৱস্থা
ঋণৰ সুবিধা	<ul style="list-style-type: none"> ■ বেংক বা ডাকঘৰৰ ছেভিংছ বেংকৰ সৈতে সংযোগ নাই। ■ চৰকাৰ আৰু বেংকসমূহৰ উন্নয়ন আঁচনিবোৰ সম্পৰ্কে সজাগতাৰ অভাৱ 	<ul style="list-style-type: none"> ■ চৰকাৰৰ দ্বাৰা বিত্তীয় সাহায্য ■ সহজতে ঋণ লাভৰ সুযোগ প্ৰদান 	<ul style="list-style-type: none"> ■ ক্ষুদ্ৰ বিনিয়োগ, নিৰ্ধাৰিত কালৰ ভিত্তিত (টাৰ্ম ল'ন), কাৰ্যকৰী (চলিত) মূলধনৰ ব্যৱস্থা
বিবিধ প্ৰকাৰ উৎপাদন	<ul style="list-style-type: none"> ■ বিবিধ প্ৰকাৰৰ সামগ্ৰী বা নতুন প্ৰকাৰৰ সামগ্ৰী উৎপাদন নকৰা ■ দ্ৰব্যৰ বহুমুখীতা সম্পৰ্কীয় ধাৰণাৰ অভাৱ 	<ul style="list-style-type: none"> ■ আধুনিক যুগৰ বজাৰৰ চাহিদা অনুসৰি চাহিদা থকা সামগ্ৰীৰ উৎপাদন 	<ul style="list-style-type: none"> ■ দক্ষতা উন্নতকৰণ আৰু নতুন সামগ্ৰী তথা বিবিধ প্ৰকাৰৰ সামগ্ৰী উৎপাদন সম্পৰ্কে প্ৰশিক্ষণ

তালিকা- ১৬ : ঋণৰ সুবিধা

বাধাসমূহ	কাৰণসমূহ	সুযোগ সমূহ	কৰ্মসূচী
ঋণগ্রহণতা	নাই	■ নিকটবর্তী এলেকা আধুনিক বিত্তীয় প্রতিষ্ঠান স্থাপন	বিত্তীয় অন্তর্ভুক্তিৰ সৈতে উন্নত ঋণ সুবিধাৰ বাবে বিত্তীয় সংস্থাৰ সৈতে সংযোগ স্থাপন
সুতৰ হাৰ	■ বেচৰকাৰী ঋণদাতাসকলৰ দ্বাৰা উচ্চ হাৰত সুদ ধাৰ্য	■ ৰাজ সাহায্য হাৰত (subsidized) ঋণৰ ব্যৱস্থা	
ঋণৰ পর্যাপ্ততা	■ বুঁকি (risk) লোৱাত ভয় ■ নথি-পত্ৰ সম্পৰ্কীয় জ্ঞানৰ অভাৱ	■ ষ্টাৰ্ট-আপছ উদ্যমিতা প্ৰকল্প (ভেঞ্চাৰ)	
বন্ধকৰ অসুবিধা	■ বন্ধক ৰখা সম্পত্তিৰ যথোপযুক্ত নথি প্ৰস্তুতকৰণৰ অভাৱ	■ এলেকাত যথোপযুক্ত দলিল পত্ৰ বা নথি তৈয়াৰ কৰাৰ ক্ষেত্ৰত সজাগতাৰ অভাৱ	

Field Director Manas Tiger Project
Barpeta Road, Assam